

Riksdagens protokoll

2005/06:62

Torsdagen den 26 januari

Kl. 12.00 – 13.29
14.00 – 15.02

Protokoll
2005/06:62

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 januari.

2 § Svar på interpellation 2005/06:196 om svenskt agerande för att säkerställa att internationell rättssäkerhet respekteras av USA

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Yvonne Ruwaida har frågat statsministern hur han avser att agera för att se till att Sverige, EU och FN driver att Guantánamobasen och alla andra olagliga amerikanska fängelser utanför USA stängs, hur han avser att agera för att se till att Sverige, EU och FN driver att illegala kidnappningar och förhör utförda av USA upphör samt hur han avser att agera för att se till att Sverige, EU och FN driver att samtliga regeringar enbart håller fångar på officiellt erkända plaster med tillgång till domstolar, advokater och kontakt med sina familjer.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Låt mig inledningsvis säga att så snart som vi i januari 2002 informades om att bland annat en svensk medborgare förts till den amerikanska militärbasen Guantánamo på Kuba tog vi kontakt med de amerikanska myndigheterna. Vi framförde vid upprepade tillfällen till amerikanerna Sveriges uppfattning att det enligt folkrätten enbart finns två grunder att frihetsberöva någon i en situation som den som de fängslade befann sig i: Antingen ska de behandlas som krigsfångar eller som civila som gripits i samband med en väpnad konflikt, och i båda fallen ska de behandlas enligt Genèvekonventionerna. Om de är att betrakta som civila misstänkta för brott ska de behandlas i enlighet med det regelsystem på fri- och rättighetsområdet som då blir tillämpligt. Vi deklarerade också att det enligt svensk uppfattning var oacceptabelt att de frihetsberövade förlorat sina rättssäkerhetsgarantier genom att USA valt att klassificera de frihetsberövade som ”fiendekombattanter”.

Då några anklagelser inte framfördes och den svenske fången inte heller klassificerades som en krigsfånge enligt Genèvekonventionen var det regeringens uppfattning att han hölls frihetsberövad i strid med internationell rätt. Mot den bakgrunden krävde vi att han omedelbart skulle frigges. Denna inställning gällde naturligtvis även alla andra på basen som befann sig i samma situation som svensken.

Låt mig även påminna om att Sverige är ett av de länder som tydligast givit uttryck för vad vi tycker när det gäller Guantánamosituationen och fångarnas rättsliga status. Vi har aktivt drivit frågan gentemot de amerikanska myndigheterna och givit offentlighet åt våra åtgärder. De svenska synpunkterna har framförts vid så gott som varje tillfälle som vi träffat representanter för den amerikanska administrationen, inklusive av mig själv och flera andra statsråd. Som Yvonne Ruwaida säger tog även statsministern upp det svenska ärendet i sitt möte med president Bush i slutet av april 2004.

Det är således inte rätt att påstå att regeringen fördröjt handläggningen av ärendet med den svenske medborgaren. Jag är den första att beklaga att det trots alla ansträngningar tog så lång tid att få honom fri, men detta berodde inte på hur regeringen hanterade ärendet.

Guantánamobasen är belägen på mark som USA enligt ett avtal hyr av Kuba. Den centrala frågan är inte om USA stänger basen eller ej utan hur den används och vad som händer med dem som sitter frihetsberövade på basen. De bör antingen släppas fria eller få sin sak prövad i domstol.

Det är självfallet helt oacceptabelt att kidnappa människor, vare sig det sker i Europa eller på annat håll. Enligt folkrätten är det inte tillåtet att frihetsberöva personer godtyckligt. Personer som är frihetsberövade ska dessutom behandlas humant. I de fall personer som hålls tillfångatagna är att betrakta som krigsfångar ska de dessutom behandlas enligt den humanitära rättens regler. Regeringen för en dialog med våra amerikanska motparter i frågor om vikten av att följa folkrätten i behandlingen av fångar.

Regeringen har under lång tid arbetat för ökad rättssäkerhet i arbetet mot terrorism, inom såväl EU:s som FN:s ram.

Under 2005 har Sverige bidragit till slutdeklarationen från reformtoppmötet 2005, som innehåller tydliga skrivningar om att kampen mot terrorism måste föras med full respekt för internationell rätt och mänskliga rättigheter. I avsnittet om sanktioner i slutdeklarationen finns tydliga skrivningar om rättvisa och tydliga procedurer för listning och avlistning på sanktionslistor samt för medgivande av humanitära undantag. Sverige är starkt engagerat i arbetet med att genomföra slutsatserna från reformtoppmötet.

Sverige arbetar just nu tillsammans med regeringarna i Schweiz och Tyskland samt med Watson Institute vid Brown University i ett projekt om att öka rättssäkerheten vid beslut om sanktioner. Projektet ska ringa in de huvudsakliga rättsliga bristerna och innehålla praktiskt inriktade förslag för att bättre värna om mänskliga rättigheter vid riktade sanktioner. Frågor som ska beröras är bland annat grunderna för listning och avlistning, implementering samt möjligheterna att överklaga listningsbeslut. Resultatet av det gemensamma projektet kommer att redovisas vid ett seminarium i New York under våren.

Anf. 2 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Tack så mycket, utrikesministern, för svaret! Jag tycker att den fråga som jag har ställt, som handlar om hur man ska säkerställa att internationell rättssäkerhet beaktas, är en väldigt viktig fråga.

Jag har tittat lite grann på vad regeringen gör. Jag tycker att det är bra att regeringen driver frågan om att det ska finnas mer rättssäkerhet när

det gäller hur man gör dessa listor och så vidare, men jag tycker ändå att regeringen borde gå lite längre.

Om vi ser tillbaka i tiden tycker jag att det internationella samfundet, inklusive Sverige som land, lite grann förlamades av kriget mot terrorism och det reella hot som terrorism utgör – terrorism är inte acceptabelt – och inte agerade i tid på ett sätt som hade varit mer lämpligt. Det är väldigt viktigt att kriget mot terrorism förs med respekt för demokrati, rätts-säkerhet och mänskliga rättigheter.

Även om jag inte delar regeringens uppfattning tänker jag här inte gå in och diskutera frågan hur lång tid det tog innan man agerade i de svenska fallen. Jag tror att det tog för lång tid. Jag tror också att man var lite förlamad. Men det är inte det jag tycker att denna debatt ska handla om, utan jag vill se framåt och diskutera vad vi kan göra framöver. Jag tycker inte att det som Sverige driver är tillräckligt.

Jag skulle vilja börja med att fråga utrikesministern: Varför kan vi inte gå ut och kräva att alla de fångar som i dag hålls fångna i strid med internationell rätt frigges? Varför kan vi inte kräva att de baser som finns ute i världen upphör? Varför kan vi inte kräva att det nu får vara slut med kidnappningar från USA:s sida? Har till exempel den svenska regeringen gått ut och sagt att det inte är acceptabelt med kidnappningar? Det har ju skett några kidnappningar som blivit internationellt uppmärksammade. Några känner vi till; förmodligen finns det fler som vi inte känner till. Vi är inte heller säkra på den omfattning i vilken man flugit fångar fram och tillbaka. Det finns spekulationer, men vi vet inte riktigt.

Men när det gäller de fall som finns, till exempel det tyska fall som jag nämner i min interpellation med en tysk medborgare som kidnappades från Makedonien, är det inte lämpligt att Sverige går ut och tydligt markerar att detta inte är acceptabelt? Vi vill inte att USA, en demokratisk stat, en del av västvärlden, gör den här typen av kidnappningar. Det är inte acceptabelt, och det är inte acceptabelt med de fångbaser som man har i dag. Det är någonting som måste sluta. Sedan får man helt enkelt fånga människor med vanliga rättsliga regler, vilket man inte gör i dag.

Jag vet att man har agerat lite i de svenska fallen, men jag tycker också att det är lämpligt att man agerar i de fall som handlar om medborgare i andra länder. Det är viktigt att Sverige är drivande i den frågan.

Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag försökte i mitt svar på Yvonne Ruwaidas interpellation ge en så utförlig beskrivning som möjligt av vad vi har gjort när det gäller det fångläger som finns på Kuba. Jag försökte där tydligt beskriva att vårt agerande inte enbart berodde på att det också råkade finnas en svensk som var fången i det fånglägret. Vårt agerande utgick från de allmänna grundläggande principerna som vi hävdar enligt folkrätten. Vårt agerande i förhållande till USA och dess myndigheter har utgått från ett generellt resonemang och har gällt hur respekten för folkrätten och den internationella rätten kräver att fångarna ska behandlas.

Att vi dessutom har haft möjlighet att agera utifrån att det funnits en svensk i lägret och att det har föranlett oss att vara aktiva på ett mycket konkret sätt har ju inte gjort situationen sämre för oss. Tvärtom har det kunnat användas som ett illustrativt exempel för våra generella krav och principer och den kritik som vi har riktat mot USA.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Det vi har gjort därefter i olika internationella forum har just varit att hävda respekten för rättssäkerhet, demokratins grundläggande principer och att det regelverk som finns internationellt måste upprätthållas även i kampen mot terrorism. Allt det arbete vi lägger ned, de förbättringar vi försöker åstadkomma, både i tillämpningen av det existerande regelverket och i förbättring av det existerande regelverket, till exempel när det gäller listningsförfarandet, har utgått från ett ställningstagande som är väldigt tydligt.

Jag tycker nog att det inte bara handlar om att tydligt markera, som Yvonne Ruwaida tycker att vi ska göra, utan vi arbetar mycket konkret på att åstadkomma förändringar både vad gäller tillämpningen av det existerande regelverket och förändringar av det som vi fortfarande anser inte tillräckligt uppfyller rättssäkerhetskraven.

Anf. 4 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! När jag har tittat lite grann på det som har hänt internationellt tycker jag ändå att det man ser är att de olika länderna har haft fokus på de medborgare från det egna landet som har varit kidnappade. Jag tycker också att regeringen har varit tydlig när det gäller terrorlistorna.

Det material som jag har letat efter är offentligt. Jag vet inte vad utrikesministern säger i enrum med representanter från USA. Men i de officiella uttalanden som har gjorts av både Laila Freivalds och Göran Persson har man varit tydlig med att man pratar om att rättssäkerheten måste försvaras. Man nämner också uttryckligen de listor som görs. Där tycker jag faktiskt att Sverige har tagit ställning. Man jobbar för en förändring av listorna.

Jag tycker däremot inte att man har varit lika tydlig när det gäller de fångar som finns. Man har inte i de tal man har hållit i FN och på andra håll uttryckt att det är oacceptabelt att ha fångar på det här sättet.

Jag gjorde några räkneexempel och utgick från 70 000 fångar, förmodligen är det många fler, som USA har tagit utan rättssäkerhet. Om man tar 70 000 fångar av 1,2 miljarder muslimer skulle det motsvara att 466 svenskar skulle vara tillfångatagna av USA, jämfört med den svenska befolkningen. Det handlar om väldigt många människor. Det är en väldigt stor fråga. Bara att det handlar om så många människor tycker jag tyder på att det är någonting som är fel.

Men de här människorna har ingen rättssäkerhet, och det är helt oacceptabelt. Jag tycker att det har gått så lång tid nu att vi inte längre kan vara uppfyllda av terrordådet i New York och den rädsla som fanns då. Vi måste faktiskt ta tydligare steg.

Vad säger då utrikesministern? Om utrikesministern säger att det här är Sveriges linje, så här ska inte fångar vara fångna och sådana här listor ska inte finnas – det är fångarna som gäller USA, listorna handlar om FN, EU och så vidare – vad kommer man att säga att vi ska göra om inte USA lyssnar på den här kritiken?

Någonstans måste man ju, om man framför den här kritiken flera gånger och man inte får någon reaktion, det inte händer någonting, agera på något sätt. Hur avser ministern att säkerställa att de här fångarna antingen åtalas enligt ett rättssäkert system eller att de frias? Om inte det sker, vad ska Sverige göra i relation till USA för att sätta tryck på USA?

Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det här är en stor fråga, bland annat på grund av att det är många människor som berörs av detta. Men egentligen är den lika stor oberoende av hur många det är som berörs. Den är stor på grund av att den handlar om grundläggande rättsstatsprinciper. Det är det som är grunden för vårt engagemang i den här frågan, helt oberoende av om det råkar vara svenskar som drabbas eller om det är människor av annan nationalitet.

Det är det som är bakgrunden till det arbete som vi försöker bedriva i alla internationella forum för att åstadkomma en bättre implementering av det regelverk vi har och en förbättring av regelverket, för det behöver genomföras förändringar i båda de här avseendena.

Yvonne Ruwaida frågar vad vi ska göra om inte amerikanerna lyssnar på oss och lägger ned de läger som finns och friger fångarna. Vi kan fortsätta att agera som vi har gjort hittills. Vi kan höja vår röst, vi kan vara ännu mer kreativa i att hitta former för att kunna påverka USA:s och även andra länders inställning i den här frågan. Det är så vi arbetar. Vi måste ha ett långsiktigt och ambitiöst sätt att arbeta och aldrig sluta upp att hävda det som vi anser vara oerhört viktigt. Det är det vi gör. Det är det sättet vi kan arbeta på i det internationella samarbetet.

Anf. 6 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Det finns olika sätt som man kan jobba på inom utrikespolitiken. Jag tycker att det vore väldigt bra om Laila Freivalds kunde diskutera det här tillsammans med de andra EU-länderna, för jag tror att man behöver göra mer än bara höja rösten om USA inte lyssnar. Ska vi höja rösten ännu mer, vara ännu tydligare i vår kritik?

Nu har man från Tysklands sida blivit ännu mer tydlig i sin kritik av detta med Frau Merkels uttalande om att baserna ska stängas. Det är ett principiellt ställningstagande som handlar om samma sak, rättssäkerheten. Men när man höjer rösten ännu mer och det ändå inte händer någonting kanske man också måste agera politiskt.

Jag tror att det är olyckligt när man i delar av världen uppfattar att det finns olika standard. Hade ett annat land gjort samma sak – satt 70 000 människor i fängelse, medborgare från olika delar av världen, utan rättssäkerhet – tror nog många i världen att man hade agerat annorlunda, till exempel om det hade varit ett latinamerikanskt land, ett afrikanskt land eller ett land i Mellanöstern eller Asien. Frågan är om det här kanske borde kunna få politiska konsekvenser. Är det någonting man överväger om dialogen med USA inte leder någon vart?

Jag har ju läst det Sverige har sagt i FN på senare tid när det gäller de här frågorna. Jag skulle vilja att Sverige var tydligare i sin kritik. Man pratar om att rättssäkerheten ska försvaras. Det är alltid bra, men man skulle kunna exemplifiera: Vi accepterar inte kidnappningar av människor, oavsett om de är europeiska medborgare eller arabiska medborgare, vi accepterar inte att man har människor i fängelse på det här sättet utan rättssäkerhet. Man skulle kunna uttala det och inte bara prata om rättssäkerhet, för det är det man har uttalat, och man har uttalat sig om listorna.

Prot. 2005/06:62

26 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Yvonne Ruwaida att vi uttalar vår uppfattning väldigt tydligt i alla de sammanhang där den här frågan behandlas, och det är ganska många sammanhang vid det här laget. Vi tar upp detta i EU, vi tar upp det i FN-systemet, vi tar upp det i alla bilaterala förhandlingar vi har, inte minst med USA. Jag tror inte att det brister i tydlighet om vad vi anser vara rätt och vad som borde göras.

Självklart är det lättare att påverka ett litet land. Det är känsligare för vad omvärlden tycker och reagerar på det. Det är svårare att påverka ett stort och mäktigt land. Men det hindrar inte oss från att vara väldigt tydliga, oberoende av storleken på det land vi anser inte uppfyller de krav vi ställer på att tillämpa den internationella rätten på ett riktigt sätt.

Det här är en fråga där vi försöker samarbeta. Jag nämnde ett exempel på det arbete vi bedriver tillsammans med Schweiz, med EU-medlemslandet Tyskland och med enskilda institutioner som har betydelse i sammanhanget för att på det viset skapa ett större tryck från internationella samfundet. Argumenteringen skärps och är tydlig. Det är det sätt vi kan arbeta på. Förhoppningsvis leder det till ett positivt resultat.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2005/06:188 om parlamentsvalet i Tjetjenien

Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Lotta Hedström har frågat mig om min syn på parlamentsvalet i Tjetjenien i november förra året. Lotta Hedström frågar särskilt hur jag ser på det uttalande som Storbritannien, i egenskap av EU:s ordförandeland, gjorde i samband med valet.

Jag anser att valet i Tjetjenien var behäftat med brister. Men mot bakgrund av att situationen i Tjetjenien är mycket svår och komplicerad bör ändå det faktum att val har hållits ses som en framgång.

Tjetjenien behöver demokrati, pluralism och trygga förhållanden, och valet kan utgöra ett steg i den riktningen. Även om parlamentet i dag är svagt kan valet på sikt leda till breddad representation. Det regeringsvänliga Enade Ryssland fick flest röster. De liberala partierna, som inkluderar kritiker av Rysslands politik i Tjetjenien, fick relativt stor andel av rösterna. Högerkrafternas union fick över 10 % av rösterna. Det tycks också som om många tjetjener ser med tillförsikt på de konsekvenser som valet kan få för utvecklingen. Det är också detta som det brittiska ordförandeskapet i EU ville uttrycka. Ordförandeskapet välkomnade valet i försiktiga ordalag och konstaterade att det genomförts utan allvarliga incidenter trots den svåra säkerhetssituationen i regionen. Man påpekade vidare att flera ryska befattningshavare medgivit att valet inte var perfekt genomfört. Ordförandeskapet uppmanade också de ryska myndigheterna att undersöka rapporterna om oegentligheter i samband med valet.

Valet ska naturligtvis inte användas som en kuliss för att dölja den svåra situation som råder i delrepubliken. Jag vill betona att valet i sig inte utgör någon lösning på konflikten i Tjetjenien eller något kvitto på

att stabilitet råder i regionen. Den officiella ryska linjen är att situationen har stabiliserats och normaliserats och att en politisk process pågår för att lösa återstående problem. Denna uppfattning delas inte av den svenska regeringen. Även om situationen i Tjetjenien förefaller ha stabiliserats något, är det långt kvar till ett varaktigt och fredligt slut på konflikten. Civilbefolkningen utsätts alltjämt för ett stort lidande.

Sverige ska fortsätta uppmana den ryska regeringen till en långsiktig lösning på konflikten genom politiska förhandlingar. Det är den enda lösningen. Sverige har därför sedan lång tid tillbaka stött dialogprojekt mellan parterna.

Vi ska också fortsätta framföra kritik när det gäller de brott mot mänskliga rättigheter som begås i denna konflikt. Ryssland måste respektera mänskliga rättigheter, humanitär rätt och de åtaganden landet gjort inom Europarådet, FN, OSSE och i förhållande till EU. Brott mot mänskliga rättigheter måste tas itu med och bestraffas, oavsett vem som står bakom dem. Europadomstolen har under 2005 i flera domar dömt Ryssland för brott mot mänskliga rättigheter i Tjetjenien och krävt flera åtgärder som omfattar både kompensation för offren och reformer av ryska säkerhetsapparaten. Vi förväntar oss att Ryssland snarast verkställer domarna.

Sverige kommer att fortsätta att agera enligt denna linje i EU, OSSE, Europarådet och FN. Det är avgörande att det internationella samfundet noggrant följer utvecklingen i regionen efter valet och fortsätter dialogen med Ryssland om situationen i Tjetjenien.

Samtidigt kommer vi att fortsätta att fördöma alla de terroristdåd som utförs med koppling till konflikten. Allt våld som riktas mot civila är oförsvarbart.

Vi måste uppmärksamma och försöka motverka den högst oroande situationen också i Tjetjeniens grannrepubliker. Det här är fattiga områden med mycket hög arbetslöshet, den högsta korruptionen i Ryssland, en ekonomi kontrollerad av klanstrukturer och etniska konflikter med våldsamheter och olika attentat så gott som varje dag. Trenden är mycket oroväckande. Detta är Sveriges och EU:s närområde. Vi kan inte blunda för den utvecklingen.

Vi måste på olika sätt bidra till att hjälpa människorna i regionen att få en bättre levnadssituation. Regionen har därför fått större uppmärksamhet i både Sveriges och EU:s bistånd. Det kan i sin tur bidra till att skapa förutsättningar för en demokratisering och en fredlig utveckling i området.

Anf. 9 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Tack utrikesministern för svaret.

Jag tvivlar inte på att vi i grunden vill samma sak med Tjetjenien. Men liksom i det förra av avsnittet handlar det om att höras, att den kritik som finns ska vara mycket tydlig. Jag måste faktiskt hacka på både ordval och gärningar i svaret.

Jag och många MR-organisationer tycker inte att valet var behäftat med brister utan att det var en fars. Det var kosmetiskt, säger en del. EU och inte heller OSSE skickade inte valobservatörer. Det var inget riktigt val. De partier som fanns hade inte möjlighet att, och vågade inte, uttala den kritik som hade behövts mot den ryska staten i detta.

Att valet var en framgång tycker jag är fel ordval. Det handlar här om en situation som är ett brott mot mänskligheten. Det har pågått i tolv år i Tjetjenien. Det handlar om på vilket sätt som ryska staten över huvud taget behandlar Tjetjenien och även grannländer, som ministern själv var inne på.

Jag skulle vilja ge ministern tillfälle att i en sådan här debatt i detalj tala om vad "fortsätta att uppmana den ryska regeringen" betyder. Var gör man det? När gör man det? Hur gör man det? Berätta mer om dialogprojektet mellan parterna. Vi hör inget. Vi har inte förstått att det finns en svensk Tjetjenienpolitik. Berätta också hur dialogen ska fortsätta med Ryssland. På vilka plan? Mellan vilka nivåer förs dialogen? Fortsätt att fördöma.

Varsågod, ministern. Vi vill höra mer om hur det här sker. Vi är djupt olyckliga för en fruktansvärd situation som bedrivs av en alltmer centraliserad rysk stat mot Tjetjenien och de processer som sker inne i Tjetjenien – det "tjetjeniserar" och civila krafter i landet börjar utöva en våldskultur som inte kan kontrolleras.

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det viktiga är ju att föra intensiva samtal med Ryssland för att på det viset förmedla vår oro och vår uppfattning om det som händer i Tjetjenien. EU har ju möjligheter att utnyttja de särskilda dialogformer som har skapats. Två gånger om året har man "konsultationer" när det gäller mänskliga rättigheter. Två sådana konsultationer har ägt rum, och en tredje planeras till början av mars. Då tas alla frågorna upp, och man har en mycket noggrann genomgång av hur vi ser på mänskliga rättigheter, vad vi i praktiken kräver att det här ska leda till. Vi utgår från de faktiska förhållandena i Tjetjenien. Vi använder den information om de verkliga förhållandena som finns i samtalen.

Det här är naturligtvis inte lätta samtal att föra, men de är fundamentala. De ligger till grund för det samarbete som EU utvecklar med Ryssland. Det är en oerhört viktig del av samarbetet att samtalen om mänskliga rättigheter genomförs på ett konstruktivt och tydligt sätt. För Sverige är det helt avgörande i vår politik i förhållande till Ryssland.

Vi använder naturligtvis också andra kanaler för att få till stånd en diskussion. Sverige tillsammans med Schweiz, till exempel, stöder olika pilotprojekt som handlar om mänskliga rättigheter och den humanitära situationen i Tjetjenien. Det gäller att stärka möjligheterna för människorna på plats i den kamp de bedriver. Där är Sverige mycket aktivt och använder sig av de olika kanaler som finns för att stödja den typen av dialog även på lokal nivå.

Det här kommer vi att fortsätta med. Vi kopplar det här till det bistånd vi har. Det behövs ett humanitärt bistånd till människor som lider svårt i området. Vi arbetar med alla de medel vi har inom vår utrikespolitik för att på det viset påverka situationen och påverka Rysslands agerande.

Anf. 11 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har inga tvivel eller betänkligheter vad gäller det långsiktiga eller det humanitära arbetet, men bedömningen är att man måste sätta hårt mot hårt här. För just MR-situationen har vi än så länge

det mest eminenta forumet i FN. Det var ju så att EU inte stöttade den resolution som skulle pricka Ryssland för grova MR-brott. Det är inte bara den ryska MR-organisationen utan även Human Rights Watch och en rad andra som påtalar förekomsten av straffrihet och utomrättsliga avrättningar. Hela den klassiska listan av MR-brott är en verklighet i Ryssland i dag.

Vad jag och många med mig menar är att det inte går att bara vara snäll och hoppas på långsiktiga lösningar och tålmodigt arbete. Jag och många med mig tror att man måste sätta väldigt hårt mot hårt.

Det finns två aktuella saker i Sverige, på svensk botten, som har föranlett stor debatt. I dag avslutas *Snowflake*-övningen, och det vore bra om ministern som utrikesminister kommenterade varför man låter Ivanov legitimera att en brigad som är prickad för brott mot mänskligheten i Tjetjenien tillåts samöva här. Som gräddes på moset släpper man sedan i väg den generallöjtnant som avrättat sju personer, trots att riksåklagaren ville få ett åtalstillstånd mot honom.

Det här är två aktuella exempel på hur Sverige är passivt och tyst gentemot Ryssland om just MR-frågor och allvarliga brott som rör Tjetjenien och där Sverige borde ha visat klorna mycket mera.

Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag vet inte vad Lotta Hedström menar med att sätta hårt mot hårt. Jag skulle nog vilja säga att vi är väldigt tydliga när vi tar upp de missförhållanden vi anser finns i Ryssland när det gäller mänskliga rättigheter. Om det är att sätta hårt mot hårt i Lotta Hedströms ordval vet jag inte. Det är oerhört viktigt i svensk Rysslandspolitik att vara mycket tydlig i vad vi inte accepterar i den utveckling som finns i Ryssland.

Det hindrar oss inte, å andra sidan, att fortsätta att utveckla ett samarbete med Ryssland på en rad områden. När det gäller det försvars- och säkerhetspolitiska området har försvarsministern förklarat varför man samarbetar i till exempel den här övningen Snöflingan.

Lotta Hedström påstår att riksåklagaren ville ha ett åtalstillstånd från regeringen. Det har inte gjorts någon framställning från riksåklagaren, så regeringen har inte haft möjlighet att ta ställning till frågan. Jag skulle inte alls utesluta att ett åtalstillstånd lämnades av regeringen om en sådan framställning kom.

Anf. 13 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Då hade TT fel. Det kom ett färskt meddelande på den punkten sent i går kväll.

När det gäller EU kan det inte vara så lätt att vara svensk utrikesminister, när man är väldigt bunden av EU. Jag skulle vilja överlämna en liten lapp från EU Observer, där man tar upp att det så kallade strategiska partnerskapet egentligen är ett pragmatiskt partnerskap. Det är inte heller så att det är EU 25 som håller i rodret, utan det är snarast EU 3.

Det jag har kritiserat i interpellationen är i första hand det brittiska ordförandeskapets oerhört nedtonade och nästan obefintliga kritik av valet i Tjetjenien. Men det är också så att både Frankrike och Tyskland gärna vill komma in i säkerhetsrådet och då vill hålla sig väl med Putin. Och Tyskland vill ha en gasledning.

Det finns naturligtvis en svårighet i att stå för en svensk tuff linje. Därför har jag en avslutande fråga.

Nästa vecka är det Gaercesittningar, men sedan ska det förhandlas fram en ny Rysslandsstrategi. Den vi har i dag är tunn och kluven, och den har snarast ett pragmatiskt förhållningssätt gentemot Ryssland, och inte någonting som är styrt av vare sig MR-ideal eller ett hävdande av rättsstaten på ett tufft sätt.

På vilket sätt kommer ministern i diskussionerna i EU att kunna hävda en hårdare linje, där man både har det långsiktiga, utvecklingsinriktade humanitära samarbetet, som är mer dialoginriktat, och vågar konfrontera och säga att Tjetjenienpolitiken är det yttersta beviset på en centraliserad stat? Runt Tjetjenien – det var ministern själv inne på – finns också politiken gentemot de alltmer demokratiska grannstaterna, som är politiskt repressiv från Rysslands sida. Vad sker med den nya Rysslandsstrategin? Kan vi förvänta oss att Sverige vågar ryta utrikespolitiskt när vi nu inte gör det hemma?

Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Lotta Hedström har alldeles rätt i att EU:s Rysslandspolitik är en politik som förhandlas fram mellan EU:s medlemsländer. För att vi över huvud taget ska ha en EU-politik i en utrikespolitisk fråga gäller det att vi är eniga om den. Det betyder att de olika uppfattningar som finns inom EU måste jämkas samman. Det leder naturligtvis till att Sverige och Sveriges politik i ett visst avseende inte alltid får fullt genomslag.

Jag kan försäkra Lotta Hedström att vi är mycket aktiva i arbetet med att ta fram en ny Rysslandsstrategi. Vi är inte ensamma om det. Det finns andra länder inom EU som anser att det är oerhört angeläget. Det gäller också vår uppfattning att mänskliga rättigheter, de aspekterna, måste bli väldigt tydliga. Den dialog som förs om MR måste bli tydligare. Vi måste ha ett större, konkretare utrymme för att kunna hantera den typen av frågor i förhållande till Ryssland.

Jag är övertygad om att vi kommer att lyckas övertyga även fler av EU:s medlemsländer om det väsentliga i en skärpt Rysslandspolitik, som tar sikte också på MR-situationen på ett tydligare sätt.

Men EU:s politik är en sak, och en annan är Sveriges egen. Jag vill nog hävda att Sverige är mycket tydligt i sin Rysslandspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:194 om global kunskapskonkurrens

Anf. 15 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Christer Nylander har frågat finansministern om han avser att ta initiativ till att genomföra nationella kompetensräkenskaper enligt den danska modell som han hänvisar till i interpellationen. Christer Nylander frågar också om finansministern avser att ta andra initiativ för

att tydliggöra vilka åtgärder Sverige behöver vidta för att stärka landets förmåga att framgångsrikt konkurrera i den globala kunskapsökonomi.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I det globala kunskapssamhället kan Sverige inte konkurrera med låga löner och otrygga anställningsvillkor. I stället ska vi konkurrera med kunskap och kompetens. Därför vill regeringen att Sverige ska ha världens högsta utbildningsnivå och att alla måste ha förutsättningar att delta i ett livslångt lärande, så att människor har möjlighet att ständigt utvecklas. Sverige ska vara bäst i världen på att tillvarata befolkningens kompetens, och Sverige ska ha ett arbetsliv som stimulerar kvinnors och mäns initiativkraft och kompetensutveckling.

De senaste elva årens satsningar på utbildning har varit mycket kraftiga. Av OECD:s länder investerar Sverige näst mest i utbildning, 7,6 % av bnp år 2002. De statliga satsningarna på utbildning och studiestöd har fördubblats mellan 1994 och 2005 och omfattar bland annat Kunskapslyftet, den treåriga gymnasieskolan och en omfattande utbyggnad av högskolan med närmare 100 000 nya utbildningsplatser. De stora investeringar som gjorts i utbildning under lång tid har bidragit till att Sveriges befolkning har goda kunskaper och hög kompetens. Det visar sig bland annat i internationella mätningar av baskunskaper, formell utbildning och arbetskraftens kompetensutveckling.

För att veta hur väl vi lyckas med våra satsningar är det viktigt att veta hur det ser ut i andra länder. Genom internationella jämförelser, till exempel inom OECD och EU, kan vi se vad vi är bra på och vad vi är mindre bra på. Vi behöver stärka det internationella utbytet på alla nivåer för att kunna lära oss av det som andra har lyckats med. Bolognaprocessens mellanstatliga samarbete inom den högre utbildningen mellan 45 europeiska länder är ett bra exempel på ett samarbete där vi kan lära av varandra och gemensamt nå en allt högre kvalitet och jämförbarhet i utbildningarna.

De indikatorer som tagits fram i Danmark och som refereras i den rapport som Christer Nylander hänvisar till går inte att använda för en internationell jämförelse, vilket talar emot den danska modellen. Arbetet bygger visserligen på ett OECD-projekt, men det innehåller inte ett internationellt användbart mätsystem, som Christer Nylander menar, utan en teoretisk grund för vidare utveckling.

Länderna inom EU har sedan 2000 samlats kring målet att Europa ska vara världens mest konkurrenskraftiga och kunskapsbaserade ekonomi. Som ett led i detta arbete har alla medlemsländer lagt fram reformprogram som innehåller de åtgärder man vidtar på olika områden för att Lissabonmålet ska nås. Detta program, som kommer att debatteras i riksdagen i vår, ger en god överblick över de åtgärder som regeringen vidtar och avser att vidta. Jag ser fram emot den kommande debatten om detta reformprogram.

Utbildning är ett prioriterat område för regeringen, och vi kommer att fortsätta att värna om investeringar i utbildning för att stå starka i det globala kunskapssamhället.

Prot. 2005/06:62

26 januari

Svar på

interpellationer

Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det blir inte enkelt det här, men det går. För Sverige kan den tilltagande globala konkurrensen som vi är på väg in i bli en framgångssaga, men det blir ganska tufft att göra det till en sådan. Det ställer en hel del krav på oss som nation, som medborgare, som företagare och också oss som politiker.

Länderna runtomkring Sverige har lyckats olika bra i den här processen. Finlands framtidsutskott innebär att det finska parlamentet har mer långsiktiga studier av vad som händer med den finska ekonomin och det finska samhället. I Danmark har man tagit globaliseringen ännu mer på allvar och inrättat ett globaliseringsråd och nu också kompetensräkenskaper för att se hur bra landet klarar sig i den konkurrenssituation som råder.

Jag tror att det är viktigt för Sverige att vi lär av våra grannländer. De är på många sätt bättre förberedda inför den här situationen än vad vi är eller de har i alla fall identifierat den som en stor möjlighet, och ett potentiellt problem om man inte är tillräckligt vass när det gäller den globala utmaningen framöver.

Dessutom har de, tycker jag, en lite mer ödmjuk syn på hur det ser ut. Det är en ödmjuk syn som jag tycker är tilltalande. När den svenska regeringen slår sig för bröstet för att vi satsar mycket pengar på utbildningen funderar den danska, som satsar ungefär lika mycket, på hur man kan få ut mer av de pengar som satsas. Det är en väldigt stor skillnad på de ansatserna mot dem från regeringens sida. Danskarna säger: Vi satsar mycket pengar, och det är bra, men vi måste också fundera på hur vi får ut mer av de resurser som vi sätter in. I Sverige saknar jag den ödmjukheten hos regeringen.

I Finland gläds man – kanske inte just i dag – åt framgångarna för Nokia. Men man nöjer sig inte med detta utan funderar på hur man kan stärka sin situation framöver och hur man inte blir för mycket beroende av den forskning som sker på Nokia. Hur ökar man mångfalden? Den ödmjukheten saknar jag i den svenska regeringens diskussioner. Jag tror att det är viktigt att vi är glada över den situation vi har, men vi ska absolut inte lägga oss till ro.

Fru talman! Det är kanske därför som utbildningsministern är tveksam till det danska initiativet med nationella kompetensräkenskaper. I Danmark är man glad åt att landet klarar den globala konkurrensen bra hittills. De klarar sig ganska hyfsat. De får flera jobb. Jobbtillväxten är stark just nu. Men man är ödmjuk nog att fundera över framtiden, hur man ska spetsa sig själv att bli ännu bättre. Man har därför listat de tio framgångsfaktorerna, nyckelkompetenserna, som man tror är viktiga och som OECD tror är viktiga för att man ska lyckas som land i den globala konkurrensen. Det handlar om läsförståelse, förmåga att lära nytt, innovativ kompetens, interkulturell kompetens och mycket annat. Man tar fram de här mätningarna inte för att skryta utan för att veta mer om var man ska satsa krutet. Man gör inte det för att slå sig till ro utan för att ta ytterligare krafttag. Och man gör inte det för att berätta för omvärlden att man är bra utan för att själv ta reda på var man måste bli bättre.

Om man tittar på den danska studien så visar den att det går ganska bra i Danmark, men den visar också tydligt att det finns områden där man måste göra mycket mer. Och den visar framför allt att det finns en grupp som håller på att marginaliseras i Danmark. Den diskussionen tror jag att vi måste lära oss av i Sverige också.

Fru talman! De problem som vi har är ganska tydligt två paradoxer. Det ena är forskningsparadoxen. Visst satsar vi mycket pengar på forskning – framför allt är det två stora multinationella företag som satsar de pengarna och inte den statliga sektorn – men vi får inte ut tillräckligt mycket i kunskapsföretagande jämfört med de satsningar vi gör.

Vi har också en pluggparadox. Människor satsar jättemycket pengar och tid på att utbilda sig men får inte jobb. Vi läser i Expressen under flera dagar nu hur välutbildade unga människor ställs utanför. Det, fru talman och statsrådet, är inget bra sätt att förbereda Sverige för global kunskapskonkurrens.

Anf. 17 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Christer Nylander talar sig varm för en speciell mätmetod som man tillämpar i Danmark som innebär att man frågar människor vad de tycker om sin egen förmåga på det ena och det andra området. Det tycker jag är en spännande ansats, det är intressant att läsa vad man kommer fram till i Danmark, men det saknar möjlighet till internationella jämförelser. En liknande undersökning har gjorts i Mexiko. Det visar sig att de mexikanska studenterna klassificerade sina egna kunskaper som bäst i världen. Objektiva mätresultat gav en helt annan bild. Det påminner oss om att sådana här mätningar har ett begränsat värde för internationella jämförelser, även om de är viktiga för annat.

Vi deltar i alla de utvecklingssammanhang som finns, i OECD, i EU och på andra håll, för att utveckla internationellt jämförbara mått och mätmetoder på detta, för vi behöver och vill ha en bättre kunskap om hur vi står, hur andra står, vad vi har att lära, var vi är mindre bra och var vi kan ta intryck av andra. Det är en oerhört viktig verksamhet för ett land som satsar så mycket på utbildning som vi gör och som tycker att det är spjutspetsen mot framtiden.

Det finns väldigt mycket som mäts, och det är viktigt att dra slutsatser av det. I dagens Financial Times skulle jag vilja råda Christer Nylander att slå upp vad hans partikamrat Barroso säger inför toppmötet. Barroso är ordförande, eller president som det heter, i kommissionen i Bryssel. Han säger: Sverige är det land som har den största forskningsinsatsen i EU, och som följd av det också den högsta tillväxten. Han ger en annan bild än den svenska gnällhögern. Jag föredrar att betrakta honom som en distanserad och ganska neutral iakttagare. Han lyfter fram det som Christer Nylander inte har sett, nämligen att Sverige faktiskt satsar mest i EU på forskning och utveckling, mer än Finland. Vad gäller påståendet att det bara är multinationella företag som satsar, vilket i och för sig är en intressant observation eftersom Folkpartiet har sagt att alla företag har flyttat ut ur landet, kan jag berätta att vi satsar näst mest i Europa och ligger på tredje plats i hela världen när det gäller skattemedel till forskning. Och det ger resultat i form av tillväxt.

Christer Nylander säger också att vi inte gör någonting. Vi bara slår oss för bröstet och skryter och slår oss till ro. Jag vill påminna om vad vi gör. Vi satsar på mycket långtgående reformåtgärder inom lärarutbildningen, vi uppmärksammar svårigheter i civilekonomutbildningen och ser till att skärpa kraven, vi ser till att stimulera vuxenutbildningen, ett livslångt lärande, så att arbetsmarknaden ska få den kompetens den behöver för att mäta sig i konkurrensen i världen. Vi satsar när ungdomskullarna växer på att dagens 15-åringar ska ha samma chanser till utbildning som dagens 20-åringar. På alla de här områdena noterar jag att Folkpartiet och allianskamraterna är emot. De vill satsa mindre på utbildning, färre ungdomar ska läsa historia, matematik och engelska, färre ungdomar ska ges möjlighet att komma in på högskolan. Man vill försvåra läsandet, införa avgifter på biblioteken. Man pratar i sitt parti om att höja bokmomsen, man vill ta bort uppsökande verksamhet på arbetsplatserna för att stimulera läsande bland sådana grupper som läser mindre.

Jag påstår att det är vi som har en offensiv, självkritisk, ödmjuk, självgranskande politik för att vässa Sveriges kompetens och kunskaper för att klara globaliseringen och dess utmaningar för Sverige. Er väg att minska på allt som är viktigt är fel väg när det gäller att lösa Sveriges konkurrensmöjligheter för framtiden.

Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det var ett spännande inlägg om kompetensräkenskaper i Danmark och möjligheten att införa det systemet i Sverige. Jag tror att det hade varit intressant att göra det, och jag tror också att det hade varit fullt möjligt om man hade velat göra det. Det grundar sig på, precis som statsrådet sade, indikatorer i OECD som danskarna själva har ändrat lite grann. Men skulle man vilja ha ett bra system för att kunna jämföra hur bra länderna förbereder sig inför den globala kunskapskonkurrensen skulle man kunna få det genom detta. Det är nog viljan som saknas, tyvärr.

Jag tycker att det är synd att man inte vågar ta den utsträckta handen när nu den möjligheten öppnas. Är det någonting vi behöver är det väldigt tydliga jämförelser både med andra länder och framför allt med oss själva för att se hur det utvecklas år efter år, inte för att vi ska kunna skryta, inte för att vi ska kunna klä oss i säck och aska utan för att vi ska veta var vi behöver satsa mer resurser, var vi behöver bli bättre och också var vi är riktigt bra i dag.

Vi ser att läsförståelsen bland svenska ungdomar försämras. Jag tror inte att det är ett bra sätt att stärka Sverige inför framtiden. Jag tror inte att det är ett bra sätt att vässa våra kunskapsverktyg i den konkurrens som finns. Vi ser att det finns många unga människor som lägger år efter år på att plugga men som inte får någon nytta alls av det.

Jag läser i tidningen om en nationalekonom som har pluggat i fyra år, hon har 120 poäng, och har sökt jobb därefter i fem år utan att få något. Vi har en stor ungdomskull som håller på att fastna i utanförskap. Vi har väldigt många människor som lever i utanförskap och som har väldigt små chanser att komma tillbaka.

Det är inget sätt att förbereda Sverige för en tuff kunskapskonkurrens i framtiden.

Jag läste, på tal om lärarutbildningen, i en tidning häromdagen att lärarstudenter som ska undervisa i grundskolans tidiga år inte får lära sig engelska på lärarhögskolan. De ska undervisa barn och ungdomar i grundskolan i engelska, men själva får de ingen utbildning i engelska på lärarutbildningen.

Det är inget bra sätt förbereda Sverige för kunskapskonkurrensen framöver.

Statsrådet sade att jag tidigare sagt att man inte gör någonting från regeringen. Det tror jag inte att jag har sagt, åtminstone var det inte min mening att säga det, därför att jag tycker att regeringen gör en del. Men man får inte slå sig till ro. Man måste vara ödmjuk, och man måste fundera på vad vi kan lära av andra länder.

Folkpartiet har tillsammans med andra i alliansen föreslagit en kraftig utbyggnad av forskningen. Det är så som statsrådet säger, att Sverige ligger i topp när det gäller forskningen, men det är också så att vi är väldigt beroende av ett fåtal stora företag som med enkla beslut skulle kunna radera den svenska forskningsmiljön ganska rejält. Då måste man fundera, precis som de gör i Finland, hur vi kan bli mindre beroende av detta. Jag läste en skrift som regeringen gett ut om innovationssystem där man slår fast att ungefär 25 % av det som satsas på forskningen i Sverige är från den statliga sidan. Resten är från företag. Det är väl bra att företag satsar på forskning, men det innebär också att om de i sina styrelser skulle fatta beslut om att flytta ut forskning och utveckling skulle den svenska forskningsmiljön och de forskningsresurser som finns i det här landet raderas snabbt.

Jag är bekymrad över detta, men framför allt är jag bekymrad över att statsrådet avvisar de idéer som finns i våra grannländer om hur man ska få en bättre metod för att utveckla och säkra våra länder inför den globala kunskapsutmaningen. Ska man lyckas med det tror jag, fru talman, att vi måste få med alla människor i det här landet. Det funkar inte att låta unga människor misslyckas med läsförståelsen. Det funkar inte att låta ungdomar ställas utanför arbetsmarknaden trots goda utbildningar. Det funkar inte att låta människor som har invandrat till Sverige fastna i utanförskap.

Anf. 19 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Christer Nylander slutar med välvilliga paroller som jag gärna håller med om. Vi i måste få med alla människor och inte lämna någon utanför. Alla, inte bara några, brukar vi säga i mitt parti. Därför tycker jag att det är så viktigt att tydliggöra skillnaden mellan våra åsikter i denna fråga. Skillnaden är tydligen inte sättet att prata, eftersom också ni säger alla, inte bara några. Men vad är det Folkpartiet föreslår? Ta bort 25:4-regeln som gör det möjligt för människor med arbetslivserfarenhet att komma in på universiteten. Ta bort utbildningen i matematik och engelska för de 60 % av ungdomar som man inte vill ska gå på högskolan. De ska lära sig mindre än i dag.

De förslår färre platser på högskolan, att Sverige som det enda utvecklade landet i hela världen planmässigt ska minska den andel ungdomar som ska beredas plats på högskolan, planmässigt, år för år en lägre andel än året innan. I dag har vi en andel på ungefär 45 %. Era krav innebär att det snart sänks till 37 %. Inget annat utvecklat land i världen har

valt en sådan strategi. Samtidigt som bara 37 % ska beredas plats på högskolan ska de 63 % som inte får plats få en sämre utbildning än vad som gäller i dag för de grupper som inte går vidare till högskolan – ingen matematik, ingen engelska, mindre svenska. De ska inrikta sig på lärlingsutbildning där man ska utbilda sig till att sköta en viss maskin. Om några år, när den är utsliten och omodern, står man utan generella kunskaper, och möjligheter till ny utbildning försvagas, för vuxenutbildningen ska skäras ned. En alliansbroder till er – där har ni glädjande nog inte ställt upp – vill göra utomordentligt kraftiga neddragningar i stödet till vuxenutbildningen. Ni begränsar er till att spärra vägen till högskolan genom att avskaffa 25:4-regeln. Jag beklagar det.

Det här vore en plats för nationell sammanhållning kring gemensamma mål att stärka Sveriges plats i världsekonomin. Vi har klarat globaliseringen väl. Vi har haft ett överskott på 1 000 miljarder de senaste tio åren när globaliseringen intensifierats. Vi har fördubblat exporten. Vi har högst sysselsättning i EU. Vi satsar mer statliga medel på forskning – jag upprepar det eftersom Christer Nylander tydligen inte hörde vad jag sade – än alla andra länder i hela världen utom två, Israel och Finland. Sverige som folkhushåll satsar mer pengar på forskning än alla andra EU-länder, långt mer än också Finland och naturligtvis mycket mer än länder som Storbritannien.

Alliansen föreslår en kraftig utbyggnad av forskningen, säger Christer Nylander. Det vill jag dementera. Det är fel. Ni har inte svarat på regeringens beslut att binda forskningen till 1 % av bnp, ett radikalt, djärvt och internationellt sett unikt beslut, fullt finansierat med riktiga budgetmedel. Här pratar vi inte om humbug om att plundra pengar från pensionsfonder eller någon annan börsrelaterad jojofinansiering, utan det handlar om riktiga statsutgifter som ska betalas på riktigt sätt.

Ord i all ära, men det är handling som räknas. Säger man att man vill få med alla människor, är det inte uppriktigt att samtidigt skära ned på den kunskapsinvestering som gäller väldigt många människor. Då blir fler ställda utanför, inte färre.

Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Leif Pagrotsky brukar ta ut svängarna i den här kammaren rätt rejält, men jag får lov att säga att detta var lite grann av ett rekord. Att det skulle finnas förslag om att gymnasieungdomar inte ska läsa matematik och engelska är för alla utom Pagrotsky en nyhet.

Han sade inte heller hur det skulle funka att våra lärarstuderande inte får plugga engelska trots att de ska utbilda våra ungdomar i det ämnet. Han svarar inte på frågan hur man förbereder ungdomar inför den globala kunskapskonkurrensen genom att föra en skolpolitik där färre människor lär sig läsa ordentligt och där färre ungdomar blir riktigt duktiga i att läsa. Det är den situation vi har i skolan i dag, tyvärr.

Pagrotsky svarar inte heller på frågan hur vi ska få in de människor som har lagt år efter år på studier, stora resurser och lån, men som i dag inte får använda sin kunskap. Jag tycker inte att det är ett bra sätt att förbereda Sverige inför kunskapskonkurrensen.

I stället blev det ett tufft och hårt angrepp på den borgerliga alliansen, ingen egen politik, ingen förmåga att lära av de nordiska grannländerna, som har en helt annan syn på hur man förbereder landet inför den globala

kunskapskonkurrensen. Det blev bara ett angrepp, och det tycker jag är synd. Det danska systemet, kompetensräkenskaper, kanske inte är det allra bästa eller det perfekta. Men det är inte alltid så att det bästa ska behöva bli det godas fiende.

Det skulle vara intressant om utbildningsministern i stället för att skälla på borgerligheten funderade på om man kan lära av andra länder och försöka skapa ett system där vi kan få bättre fokus på vad vi måste satsa bättre på i Sverige för att rusta oss inför konkurrensen. Jag tror att det hade betytt mycket mer för Sverige än de här angreppen på borgerligheten.

Vi har en situation där vi lämnar folk utanför i det här landet. Det är så det ser ut i dag, och det är inget bra sätt att förbereda Sverige för framtiden.

Anf. 21 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att man utvecklar mätmetoder på utbildningsområdet. Jag har sagt det i mina inlägg och jag säger det gärna igen.

Jag tycker att det är bra att man utvecklar de metoder som danskarna använder. Danskarna går nu före och tillämpar i Danmark en tidig version av ett utvecklingsprojekt som pågår i OECD, där Sverige deltar och som Sverige stöder, tycker är intressant och viktigt. Det danska har den svagheten att det saknar möjligheter till internationell jämförbarhet.

Vi deltar i OECD:s utvecklingsarbete och kommer att följa det noga. Och vi gör väldigt mycket för att skaffa oss jämförelser mellan Sverige och andra länder, så mycket att vi ställer om det svenska utbildningsväsendet för att det ska passa in i det som vi kom överens om i den så kallade Bolognaprocessen. Det tror jag är den mest vitaliserande, mest spännande, mest dynamiska reformprocess som vi har haft inom högskolan i Europa på mycket lång tid. Det kommer att gynna hela Europa. Det kommer också att stärka Sverige. Det ökar möjligheten till studier i andra länder, ökar möjligheten att ta jobb i andra länder, eftersom examina blir lättare att förstå.

Därför blir jag väldigt orolig när jag i tidningarna ser röksignaler från Folkpartiets och andras förhandlingar i utbildningsutskottet, som såvitt jag kan finna innebär att man sätter hinder i vägen för Sveriges deltagande i Bolognaprocessen genom att man skapar speciellt svenska krav på fördjupning i grundexamen. Det är krav som jag har sympati för och som också jag gillar i och för sig, men som innebär att vi bygger murar mellan Sverige och de andra länderna och att vi försenar vårt deltagande i detta otroligt spännande, dynamiska europeiska integrationsprojekt. Jag beklagar det, därför att jag gillar europeisk integration. Jag gillar internationellt samarbete, även om det ibland kräver ödmjukheten att man inte inför det man själv i Sverige tycker är idealiskt, utan att man förändrar en smula för att få en anpassning till internationella mönster.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2005/06:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2005/06:201 om ombyggnad av E 18

Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Torsten Lindström har frågat mig om jag avser att verka för att ombyggnaden av E 18 mellan Enköping och Sagån påbörjas som planerat 2006.

Låt mig först förtydliga att byggstarten för E 18 mellan Enköping och Sagån är planerad till perioden 2006–2007 i den nationella väghållningsplan som regeringen beslutade om 2004. Detta förtydligande skrev jag också i ett frågesvar till Torsten Lindström så sent som 7 november förra året.

Precis som Torsten Lindström anser jag att det är angeläget att E 18 mellan Enköping och Sagån byggs om. Nuvarande vägsträcka har för låg kapacitet, dålig trafiksäkerhetsstandard och orsakar miljö- och barriärproblem för de boende längs vägen. Jag vill också passa på att berätta om hur regeringen har behandlat vägutbyggnaden mellan Enköping och Sagån de senaste åren.

Vägverket lämnade den 4 augusti 2003 in sitt förslag till nationell väghållningsplan för perioden 2004–2015 till regeringen. Utbyggnaden av E 18 mellan Sagån och Enköping var då inlagd med byggstart i perioden 2012–2015. I den granskning som Näringsdepartementet gjorde av Vägverkets förslag identifierades rätt snabbt Enköping–Sagån som ett projekt som hade fått alltför låg prioritet i förhållande till vägens betydelse och bristerna längs sträckan. När regeringen fastställde väghållningsplanen tidigare lades därför byggstarten av E 18 Enköping–Sagån till perioden 2006–2007.

Regeringen beslutade förra året om vissa ändringar av den nationella väghållningsplanen. Ändringarna var orsakade av att regeringen ville genomföra utbyggnaden av hela riksväg 45 Göteborg–Trollhättan under planperioden. Som en följd av detta lyftes 13 vägprojekt ut ur planen, samtidigt som ett antal andra projekt senarelades. Regeringen valde att inte ta bort eller senarelägga E 18 Enköping–Sagån i detta sammanhang.

Sammanfattningsvis har regeringen först tidigare lagt utbyggnaden av E 18 Enköping–Sagån och därefter sett till att utbyggnaden har värnats när andra vägutbyggnader prioriterats bort eller senarelagts. Det är nu Vägverkets uppgift att utifrån tilldelade medel genomföra utbyggnaderna i den nationella väghållningsplanen i prioritetsordning.

Anf. 23 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Genom Sverige går pulsådror där många färdas. Dessa vägar och järnvägar används för att forsla människor och varor, för att människor ska ta sig till jobb, studier och fritidsaktiviteter och för att underlätta handel. En av dessa är E 18 som sträcker sig från Stockholm mot Enköping, Västerås, Hallstahammar, Köping, Arboga, Örebro, Karlstad och vidare västerut mot Norge. Denna pulsåder är viktig för att människor ska kunna färdas och för att Sveriges främsta motor, Mälardalen, ska kunna pulsera och producera så att välfärden blir möjlig runtom i vårt land.

Problemet är att E 18 mellan Enköping och Sagån är mycket olycksdrabbad. Bara under sommaren 2005 omkom tre personer. Mellan åren 2000 och 2005 har nio personer dött och 13 skadats svårt. Alla dödsolyckor har skett på de sträckor där det är mötestrafik.

Planerna på att bygga om har varit många, bara för att gång efter annan skjutas upp. Att färdas där i dag är farligt – ja, nästan livsfarligt. Särskilt tydligt blev det för bara ett par veckor sedan, då en buss i linjetrafik kördes på av en personbil och sedan välte ned i diket vid vägrenen. Tack och lov dog ingen den gången. Det hade kunnat gå hur illa som helst. En ombyggnad till motorväg behövs för att spara mänskligt lidande.

Enligt den nationella planen för vägsystemet 2004–2015 skulle motorvägsbygget ha påbörjats, men sedan dess har inte mycket hänt. När Vägverket i början av november 2005 presenterade sin reviderade plan för vägprojekt i landet fanns E 18 fortfarande med i planerna för 2006. Ulrica Messing skrev i ett frågesvar till mig den 7 november "... att särskild hänsyn ska tas till de åtgärder som regeringen tidigarelade i sitt tidigare fastställelsebeslut, däribland Enköping–Sagån". – ord som förpliktar. Men i slutet av november kom beskedet att Vägverket tvingats skjuta upp byggstarten. Den aktuella sträckan med en bredd på 13 meter och utan mittseparering har redan en hög trafikvolym. 17 300 bilar passerar om dygnet. Trafiken ökar årligen med 400–500 bilar, och emellanåt finns trafiktoppar med 20 000 fordon om dygnet. Trafiken beräknas också öka med 50 % per dygn till år 2015 i denna expansiva region där allt fler bor och nya bostadsområden anläggs.

Fru talman! Ulrica Messing svarar i dag genom att prata väl om E 18, och det är ju bra. Men det räcker inte, ord är inte nog.

År 2004 skrev regeringen: Förbättringar av vägsystemet i den nordiska triangeln är angelägna också för näringslivets utveckling. Därför tidigareläggs byggstarten av ett antal objekt på vägen E 18 från Stockholm till gränsen mot Norge. Frågan är i dag om inte det gäller längre när regeringen inte bryr sig om att följa upp sina ord med handling. I regleringsbrevet för Vägverket som kom strax före jul sades ingenting om den här sträckan. Vägverket har också nyligen antagit en verksamhetsplan som innebär att inga pengar används för konkreta byggåtgärder för den här vägen under 2006. Inser statsrådet det, och vad har hon i så fall för besked att komma med till alla som oroar sig i Västmanland och i övriga Mälardalen? Det handlar om att rädda liv.

Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag lägger mig också i den här interpellationsdebatten. Jag har ju tidigare ställt en skriftlig fråga till statsrådet och har fått ett svar som liknar det man svarar i den här interpellationsdebatten.

I Ulrica Messings svar kan man se att år 2003 nämns. Planeringen för en väg med skilda körfält på den här sträckan har pågått sedan 1960-talet. Det är 44 år sedan historien om E 18 började. Då förvandlades gamla riksväg 11 till Europaväg 18. Sedan dess har Vägverket planerat för en motorväg på sträckan Enköping–Sagån. Det är inte underligt om människor är förtvivlade över att vägen inte blir klar någon gång.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Svar på
interpellationer

År 1967 påbörjades en arbetsplan som blev klar året efter. Vägen skulle gå parallellt med och någon kilometer norr om nuvarande väg. De planerna lades på is.

År 1982 blev motortrafikleden mellan Västerås och Sagån klar. Sju år senare, 1989, invigdes en ny sträcka av E 18 mellan Enköping och Bålsta. Det var ju bra. Men sträckan mellan Sagån och Enköping fick vänta.

Sommaren 1993 tog arbetet fart igen. Då kom en vägutredning som lade fram alternativa sträckningar. Den genomfördes och kompletterades två år senare.

I augusti 1996 påbörjades en ny arbetsplan. Den fastställdes 1998. Planen var då att man skulle kunna projektera för motorvägen år 2000 och vara i full gång med motorvägsbygget just nu. Ekonomiska prioriteringar och politiska visioner, kanske man kan säga, har flyttat datumet för byggstarten fram och tillbaka vid ett flertal tillfällen.

Enligt den nationella trafikplan som nu gäller ska motorvägssträckan Sagån–Enköping börja byggas före 2008. Man kan nästan säga: Tro't den som vill.

Det har pågått planering i 44 år. Det är precis så länge sedan jag fick mitt första barn. Jag ser ju att det har hänt en hel del under de här åren.

Varför blir inte den här vägen av? Jag vill inte se en sådan här bild flera gånger i den tidning som vi läser hemma i Enköping. Jag vill inte se en olycka till. Det har pågått alltför lång tid.

I slutklämmen på svaret står det: Det är nu Vägverkets uppgift att utifrån tilldelade medel, och så vidare.

Finns det tilldelade medel öronmärkta för den här olycksdrabbade sträckan?

Man ska göra detta utifrån prioriteringsordningen. Har den här vägen prioritet nummer ett?

Anf. 25 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Världen vore ju enkel om vi hade bara en farlig väg. Vi har prioriterat de 100 mest farliga vägarna i vårt land. Det är ett uppdrag som vi har gett till Vägverket. De har kartlagt var i vårt land som de största olyckorna händer. Det är ett av skälen till att jag har valt att prioritera den här vägen som en av dem. Den är prioriterad, men det är inte den enda som är prioriterad.

Den typ av bilder som Rigmor Stenmark visade finns också från andra håll i vårt land. Jag är mycket mån om att vi fortsätter att bygga bort de mest farliga vägarna. Sträckan mellan Sagån och Enköping är en sådan.

Det är en prioriterad sträcka. Det arbete som Vägverket har gjort med att identifiera de mest farliga vägarna är en viktig utgångspunkt.

Torsten Lindström beskriver hur trafiken har ökat och att det naturligtvis har inneburit helt andra livsvillkor för de människor som bor vid vägen, i form av buller och miljöproblem. Det har jag också all respekt för. Det är ibland också skäl nog att bygga om en väg.

Just på den här sträckan är det framför allt antalet olyckor och den medvetenhet som vi har om att det här är en dålig och farlig väg som har gjort att vi har prioriterat fram den.

Det är ofta en lång historia bakom infrastrukturobjekt och -projekt. Ofta ändras planerna på grund av att samhällen förändras och växer. Nya bostäder kommer till och nya vägsträckor dras.

Rigmor Stenmark sade att man började med de första arbetsplanerna 1967. Det var till och med innan jag föddes. Jag inser att de som har följt det här arbetet under alla de åren tycker att de har väntat nog.

Jag kommer inte att flytta bort prioriteringen från Vägverkets nationella plan. Den ligger under 2006–2007. Att vi ibland skriver att byggstart ska ske under loppet av två år är inte unikt för den här sträckan. Vi pekar ofta ut att vägbygget ska börja inom en viss period. Ibland har det att göra med så enkla saker som att vi inte påverkar alla beslutsprocesser. Om det till exempel kommer många överklaganden tar det lite längre tid. Därför är det ofta ett spann mellan de möjliga startdagarna som Vägverket har att börja bygget.

Den kommer att fortsätta att vara prioriterad. Mycket arbete görs ju innan maskinerna är på plats. Vägverket har en budgetram för det här året. Den budgetram som Vägverket kommer att få för nästa år och året därpå är fortfarande preliminär. Det vet Vägverket. Vi har en nära dialog och många genomgångar utifrån vilket behov man har av höjda anslag i ramarna för att kunna leva upp till de prioriterade projekt som vi har pekat ut.

Jag avser inte att ändra den prioriteringen. Sträckan Enköping–Sagån ligger fast som ett prioriterat projekt.

Anf. 26 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Den här diskussionen berör människor. Vi är många som oroas när nära och kära eller vi själva reser den här sträckan.

Jag har en viss förståelse för att det inte alltid är lätt att som statsråd eller riksdagsledamot sätta sig in i alla enskilda projekt. Man kanske inte heller ska göra det. Men ibland krävs det för att man ska se vad som är viktigt.

Att rädda människoliv är viktigt. Förra sommaren dog tre personer på den här sträckan. Vi står nu inför vinterväglag. Vi hade en olycka för ett par veckor sedan. Vi har en sommar framför oss med ökande trafik.

Att separera trafiken vore naturligtvis ett första steg, även om en motorväg skulle vara det allra bästa. Det räcker inte att prata om prioriteringar när det är så mycket som är prioriterat. Det krävs mer än så. Det räcker inte att värna. Det krävs också konkreta och tydliga signaler om att nu måste människoliv räddas på den här sträckan.

Det handlar om liv. Det handlar också om företagande och utveckling. Näringslivet i Mälardalen är oroat. De slår larm om riskerna om en ombyggnation inte blir av. E 18 är en livsnerv för transporter också för företagen och för att större företag som ABB och Ica ska kunna finnas kvar och utveckla sin verksamhet, för att småföretagare som bor i vår del av Sverige ska kunna pendla säkert och snabbt till kunder och försörjning i Storstockholm.

Frågan har så många dimensioner. Den kräver en verklig behandling och ett verkligt agerande. Ord är inte nog. Därför är det så beklagligt att Vägverket, till följd av regeringens politik, just har meddelat att det inte blir några konkreta pengar för konkreta åtgärder det här året. Det innebär att inget av det förarbete som Ulrica Messing pratar om i denna talarstol,

Prot. 2005/06:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

det vill säga arkeologiska undersökningar eller markinlösen, kommer att ske i år trots att det traditionellt är det första steget för att ett stort byggprojekt ska bli av.

Det här är konsekvensen av regeringens politik om regeringen inte snart ger signaler om en ny hållning och om andra spelregler för Vägverket och infrastrukturen redan denna vår.

Frågan till Ulrica Messing blir naturligtvis: Kommer sådana spelregler? Kommer sådana signaler eller är det ett fortsatt fasthållande av ordet prioritering, trots att det inte leder till så mycket mer?

Fru talman! På temat prioritering pratar statsrådet också om pengar. Det är bara att beklaga att regeringen gör de prioriteringar som man gör. När naturkatastrofen Gudrun drabbar oss ska Vägverket ordna det utan att få tillräckligt med extra medel från regeringen och riksdagen. När General Motors sätter i gång med utpressning mot Sverige ska äntligen nödvändiga vägprojekt i Västsverige bli av.

När regeringen låter sig styras av en sådan kortsiktighet och satsar pengar på att bygga infrastruktur där varken människor eller varor färdas blir det naturligtvis inga pengar kvar till den här typen av nödvändiga projekt.

Vi kristdemokrater har naturligtvis synpunkter på de prioriteringar som Socialdemokraterna gör, och vi satsar också extra på vägarna – 1 miljard extra på tre år. Det är inte djärvt att påstå att om vi hade haft en annan regering hade E 18 redan varit åtgärdad.

Fru talman! Alla pekar på problemen – statsrådet, Vägverkets generaldirektör, näringslivet, de boende längs vägen. Hur många fler människor, Ulrica Messing, ska behöva dö eller skadas svårt innan en upprustning verkligen blir av, inte bara i ord utan också i handling?

Anf. 27 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Tack för svaret, Ulrica Messing, även om jag inte är nöjd med det. Ulrica Messing svarar nämligen inte på frågan: Finns det medel, finns det pengar, för just den här sträckan, så att bygget verkligen kommer i gång nu?

Jag tänker inte ställa mig här och slå mig för bröstet och säga att om vi hade haft en annan regering så hade vägen varit byggd. Därför vill jag inte heller höra att det under den borgerliga regeringen, som också har funnits under dessa 44 år, inte heller hände någonting. Det är bara att beklaga, och det gör inte saken ett dugg bättre.

Men vi som är i riksdagen just nu vill ändå framföra att det är angeläget att denna väg byggs under den här mandatperioden, och det är synnerligen angeläget.

Vi från Centerpartiet har avsatt mer pengar för just vägbygget.

Men det som är allra viktigast är att det nu krävs omfattande insatser för att minska antalet olyckor.

Jag har i en motion under den allmänna motionstiden krävt att man naturligtvis ska sätta i gång motorvägsbygget. Men också att man i avvaktn på det, eftersom det tar en tid, borde vidta säkerhetsåtgärder. Det kunde vara lämpligt att man omgående sätter upp stora skyltar, som finns på andra håll i Sverige, där man verkligen talar om för dem som åker på vägen att det är en olycksdrabbad väg och att man ska ta det extra lugnt.

Jag tycker att man måste vara realist i fråga om detta eftersom det krävs omfattande insatser även under tiden som vi väntar på att bygget ska ske.

Men det är inte bara vi riksdagsledamöter som påpekar detta, utan detta påpekande om att vägbygget måste komma i gång kommer från olika håll. Vi får brev och signaler. Jag har senast fått brev från Handelskammaren Mälardalen som vill att man kör i gång detta.

Ulrica Messing, känn dunket i ryggen. Sätt i gång och anslå medel och se till att följa upp att vägen verkligen blir verklighet!

Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Tack, Rigmor Stenmark, för stödet. Jag tror att vi båda är lika angelägna om att arbetet ska påbörjas. Och jag delar Rigmor Stenmarks utgångspunkt att det måste påbörjas under den planeringsperiod som nu är fastlagd i den nationella planen – 2006–2007. Jag kommer att följa det arbete som Vägverket gör oerhört noga.

Jag tar också med mig det som Rigmor Stenmark pekar på, nämligen att det är möjligt att vi kan göra mer fram till dess att vägen är färdigställd för att synliggöra att detta är en farlig väg och då påminna lite grann om att man kanske ska dämpa hastigheten.

Vi kan annars se att just den kartläggning som Vägverket fick i uppdrag att göra, att peka ut de 100 farligaste vägarna, och som sedan har påverkat medelsfördelningen, ger resultat.

Vi har i riksdagen satt upp ett ambitiöst mål med nollvisionen. Nu ser vi, när vi tittar på trafiken under förra året och även under detta år, att flödet i trafiken fortsätter att öka ganska dramatiskt. Och på många sätt är det en positiv utveckling. Vi vill att människor ska kunna resa mer och över större områden.

Men vi ser samtidigt, både förra året och i år, att antalet trafikolyckor med svåra skador som följd eller med dödlig utgång har minskat drastiskt. Jag är övertygad om att de satsningar som vi har gjort på delar av infrastrukturen där vi vet att den har varit farligt har gett resultat. Jag är också övertygad om att de mitträcken som från början var väldigt kritiserade och omdebatterade också har gett resultat och räddat liv.

Det som jag nu är orolig för är att vi ändå inte når nollvisionen därför att vi också ser att alkohol och andra droger än mer finns med när det gäller de trafikolyckor som äger rum. Där kan vi ta ett gemensamt ansvar och verkligen tala om att alkohol och trafik aldrig hör ihop.

Mycket har alltså hänt som är positivt. Det är kanske inte något stöd eller glädjebesked till dem som är boende mellan Enköping och Sagån. För dem är det viktigt att veta att regeringen har prioriterat just den här sträckan. Den ska påbörjas under planeringsperioden 2006–2007. Vi kommer inte att ta bort den prioriteringen. Det är vårt ansvar att se till att det som vi har prioriterat också kan genomföras så som regeringen har sagt.

Sedan delar jag inte Torsten Lindströms uppfattning om att vi bygger infrastruktur där varken människor eller varor färdas. Jag vet inte om Torsten Lindström vågar precisera någon väg eller någon järnvägssträcka som han tycker är dålig. Jag tror inte att det är Förbifart Karlskoga som också är en farlig väg som vi nu prioriterar. Jag tror inte att det är det arbete som har gjorts runt Markaryd där man också har byggt bort en del

trafikfarliga vägar. Jag tror inte heller att det är vare sig Citytunneln eller Citybanan och inte heller Botniabanan där vi kör väldigt mycket gods.

Sverige är ett stort land geografiskt. Det innebär att infrastrukturen är dyr. Men den är också oerhört viktig, både för gods och för enskilda personer. Och just sträckan Enköping–Sagån är viktig därför att vi, när vi bygger ut den, förbättrar både miljön i Sverige och för de boende. Och framför allt ökar vi trafiksäkerheten. Jag kommer att fortsätta att prioritera den vägen.

Anf. 29 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Tack för beskedet att statsrådet fortsätter att prioritera den här sträckan. Det är naturligtvis bra att statsrådet ser att denna sträcka behöver åtgärdas och att regeringen, som hon själv uttrycker det, har ett ansvar för att så sker. Det är naturligtvis förpliktande för oss alla som tycker att detta är ett viktigt projekt och att det är angeläget att det kommer i gång så fort som möjligt.

Samtidigt måste statsrådet förstå att jag inte är nöjd med hela hennes svar i dag. Jag vill se mer handling. Jag vill att regeringen ska vara tydligare i att detta är viktigt, att regeringen ser till att Vägverket får de möjligheter som behövs, helst denna vår, för att detta projekt verkligen ska komma i gång. Den bollen ligger hos Ulrica Messing, och det är hon som har ansvaret för att detta ska komma i gång eller för att det inte kommer i gång, och då är konsekvensen som vi kan se framför oss att fler kommer att skadas, att fler kanske kommer att dö på denna sträcka, att näringslivets möjligheter försämras och att den regionala utvecklingen och den nationella utvecklingen hindras. Det är en utveckling som jag verkligen inte vill se.

Fru talman! Det handlar om människors trygghet. Det handlar om att rädda liv och att människor ska slippa att bli skadade. Det handlar om att ge de bästa möjliga utvecklingsmöjligheterna för Mälardalen och Sverige. Då är det klart att ministern, som hon själv medger, har ett ansvar. Att enbart skylla på myndigheterna skulle inte räcka långt. Statsrådet har sagt sig ha ett ansvar. Det är positivt. Och statsrådet kan vara säker på att vi kommer att återkomma och se till att denna sträcka verkligen blir åtgärdad. Så länge som detta samtal här i kammaren har pågått, och så länge frågan ligger i den socialdemokratiska långbänken, riskerar människor att fortsätta att skadas och dö, och det accepterar inte jag.

Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror inte att någon har undgått det faktum att vi har prioriterat just trafiksäkerheten under de senaste åren. Det har, som jag sade i mitt förra inlägg, gett positiva resultat. Vi kommer att fortsätta att prioritera bland de farligaste vägarna. Vi har byggt bort en hel del av dem med de riktade åtgärderna mot de 100 farligaste vägavsnitten. Men det är inte tillräckligt.

Vi kan nu se att olyckorna inom kommuner har minskat ganska dramatiskt eftersom kommunerna har blivit bättre på att skylta och sänka hastigheterna.

Jag sade i mitt förra inlägg också att det som oroar mig när det gäller den fortsatta positiva utvecklingen är inslag av alkohol och andra droger som vi också ser ökar i trafiken. Var och en av oss har ett ansvar för att aldrig kombinera alkohol och trafik.

Jag kommer att ta mitt ansvar för att de myndigheter som ligger inom mina områden kan leva upp till de prioriteringar som regeringen har gjort och de löften som regeringen har gett. Och jag kommer inte att skylla på någon annan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2005/06:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM35 Statistik om utbildning och livslångt lärande
KOM(2005)625 till utbildningsutskottet

2005/06:FPM36 Kommissionens vitbok om finansiella tjänster 2005–
2010 till finansutskottet

2005/06:FPM37 Ny förordning för ekologisk produktion *KOM(2005)671*
till miljö- och jordbruksutskottet

2005/06:FPM38 Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystem för viseringar *KOM(2005)600* till justitieutskottet

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2005/06:68 till justitieutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.29 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

Anf. 31 TALMANNEN:

Då har vi frågestund. Regeringen företräds av finansminister Pär Nuder som också svarar på allmänpolitiska frågor, statsrådet Ulrica Mesing, justitieminister Thomas Bodström, socialminister Berit Andnor och statsrådet Barbro Holmberg. Regeringen är hjärtligt välkommen.

Finansiering av vallöften

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Min fråga riktar sig till finansminister Pär Nuder.

Regeringen är ju känd för sin stränga budgetdisciplin, inte minst att man är väldigt sträng när det gäller att få klarhet i hur andra partiers vallöften ska finansieras. Nu har jag lagt märke till att det har kommit en lång rad utgiftslöften från Socialdemokraterna detta valår. Det har varit tandvård, vågar, äldrevård och så vidare.

Jag vill då ställa en fråga till finansministern, eftersom de här pengarna inte står att återfinna i någon budget. Var finns alla dessa pengar, som ni tydligen disponerar men som andra partier inte har tillgång till?

Anf. 33 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Svensk ekonomi är just nu inne i en väldigt stark positiv spiral. Det leder till att staten får ökade skatteinkomster. Samtidigt har vi glädjande nog ett fallande utgiftstryck, inte minst till följd av att färre är sjukskrivna. Detta innebär att överskotten växer till i statens budget – varje dag, höll jag på att säga. Jag kan glädja kammaren med att vi har bland Europas absolut starkaste statsfinanser.

Det finns alltså utrymme för sociala reformer, och det behövs inte några försämringar i arbetslöshetsersättningen, i föräldraförsäkringen, i sjukförsäkringen och allt det som den borgerliga så kallade alliansen står för.

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar så mycket för det svaret. Ska jag då tolka detta som att de borgerliga partierna inte heller behöver finansiera sina så kallade vallöften? Det är innebörden av vad statsrådet säger. Ni behöver inte finansiera det. Varför gäller inte samma regler för oppositionen som uppenbarligen gäller för regeringen? Är det bara regeringen som disponerar den så kallade statskassan?

Anf. 35 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Ja, än så länge, så länge väljarna så vill, är det regeringen som disponerar statskassan. Där har Gunnar Andrén helt rätt. Jag hoppas att så ska förbli fallet även efter den 17 september, och jag blir alltmer övertygad för varje dag som går – just med tanke på att denna statskassa växer till följd av att fler får arbete – att vi socialdemokrater kommer att få fortsätta i regeringsställning.

Gunnar Andrén kan vara lugn. Det socialdemokratiska valmanifestet, som vi i sinom tid kommer att presentera, kommer att rymmas väl inom de budgetpolitiska ramar som riksdagen har fastställt.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Frågestund

Avkortade fängelsestraff

Anf. 36 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Den grova brottsligheten, inte minst våldsbrotten, ökar, och det är ett allvarligt problem. Resultatet är att vi har fått fler fängelsedömda och att de utdömda strafftiderna har ökat. Det har i sin tur lett till att man får köa för sin plats på fängelse och att vi har fått trängselproblem inom kriminalvården.

Det här leder mig till slutsatsen att man måste ha fler platser inom kriminalvården, men regeringen har ju i stället nu bestämt sig för att man ska erbjuda dömda att få sitta av straffen hemma efter halva tiden. För den som har dömts för till exempel grov misshandel, där genomsnittstiden i dag är ungefär ett och ett halvt år, innebär det en kraftig minskning och ett ganska kort straff.

Min fråga till justitieministern är: Hur många lediga fängelseplatser räknar man med att det här förslaget ska ge? Hur mycket tänker man frigöra genom att låta dömda gå ut i frihet i förtid? Och hur motiverar man en halvering av strafftiderna gentemot brottsoffren?

Anf. 37 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är riktigt att det är fler personer som avtjänar fängelsestraff, därför att regeringen har gjort en av de största satsningarna någonsin, kanske den allra största, på polis- och rättsväsendet. Det ger resultat. Det innebär också att vi, som Beatrice Ask väl känner till, har sett till att det har blivit fler fängelseplatser. Även i år kommer det att öppnas ytterligare några hundra platser, bland annat i Sala, så att vi inte får en sådan situation som Norge, där man inte får plats på fängelserna.

Det förslag som Beatrice Ask nu talar om väljer hon att bara tala om ena delen av, nämligen att personer som på olika sätt sköter sig genom att klara av sin behandling också ska få en möjlighet att kunna fortsätta den behandlingen utanför anstalten. Du glömmer, fast du väl känner till det, att förslaget också innebär att den som missköter sig i stället för 14 dagar, som det är i dag, kommer att få sitta av väsentligt längre tid av straffet, och i vissa fall sitta av straffet helt och hållet. Det är alltså på det sättet att vissa kommer att sitta kortare tid än i dag och vissa längre, och detta har alltså ingenting att göra med antalet platser.

Anf. 38 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Nej, jag glömmer inte att den som missköter sig föreslås få sitta av ett längre straff än vad man gör i dag, och det är bra att det är så. Men den som har dömts till fängelse har ju begått ett mycket allvarligt brott. Förslaget innebär nu att om man bara sitter still och uppför sig så ska man få komma ut efter halva tiden.

Min fråga var: Hur många platser av dem som vi borde få loss tror regeringen att det här ska ge, och hur ska man motivera det här för dem som har utsatts för brottsligheten?

Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Att vi nu individualiserar kriminalvården i likhet med andra europeiska länder innebär alltså att vissa kommer att sitta av kortare tid av det utdömda straffet och vissa längre. Återigen vill jag då understryka att det inte handlar om antal platser. Men den bedömning som vi har gjort visar att det kommer att bli ungefär lika många som kan få sitta kortare tid som längre.

Vi kommer inte att införa halvtid, vilket i och för sig finns i de allra flesta europeiska länderna. Vi vill inte ha det så stelbent att alla ska få halvtid, två tredjedelar, tre fjärdedelar eller hela straffet. Vi vill fortsätta det arbete där människor som på olika sätt är beredda att återanpassa sig, genomgår vård och är beredda att återuppta behandling också ska få en fortsatt möjlighet till det utanför murarna.

Jag vill påpeka att Moderaterna var kritiska mot att vi prövade elektronisk fotboja. Det resultatet har, till skillnad mot vad Moderaterna anfört, visat sig vara en väldigt viktig del av återanpassningen till samhället.

Anf. 40 TALMANNEN:

Statsrådet har nu kommit in på något som inte fanns med i frågan, så jag kommer efter statsrådets anförande att ge Beatrice Ask möjlighet till ytterligare en replik.

Anf. 41 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det är riktigt att det finns många alternativa påföljder som fungerar väl. Men min fråga gällde likväl något annat. Räknar man med att minska trycket på kriminalvården genom att låta folk sitta inne kortare tid? Då skulle jag vilja veta hur mycket man räknar med. Hur många är det som ska frigges efter halva tiden? De är ju ändå dömda för mycket grova brott.

Vad ministern säger är ju egentligen att våra straff är för höga i dag, och det tror jag inte är en uppfattning allmänheten delar.

Kvaliteten på tågen i Norrbotten

Anf. 42 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Ulrica Messing.

Det har väl inte undgått någon att det går väldigt bra i många kommuner i Norrbotten just nu. Ibland säger man att det går som tåget. Tyvärr är det just tåget som inte alls går bra i Norrbotten. Vi har stora problem med kvaliteten och standarden. Det kommer dagligdags rapporter om och kritik mot det. Det här är ett problem som jag har tagit upp flera gånger.

Ett stort problem är att Rikstrafiken, såvitt jag förstår, inte ställer krav på kvalitet och standard när man upphandlar tågtrafik. Jag tycker att det

vore fullt rimligt att det kravet finns med och att det också finns ett krav på att vagnarna ska vara handikappanpassade.

Jag undrar: När kan vi förvänta oss någon åtgärd för att förbättra det här?

Prot. 2005/06:62

26 januari

Frågestund

Anf. 43 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Man kan förvänta sig det redan nu, Kristina Zakrisson, för det är rätt: I de upphandlingar som Rikstrafiken tidigare har gjort har man inte ställt särskilda krav där de som lägger bud ska leva upp till en viss standard på sov- och sittvagnar. Man har i stället gjort en ganska schablonmässig genomgång kring vilket utbud en viss leverantör kan leverera när det gäller tågen. Nu har vi skrivit in i uppdraget till Rikstrafiken att man också ska ställa krav på kvaliteten på vagnarna – självklart. Vi vill att människor ska vilja åka mer tåg, och då är kvalitetskraven en viktig del.

Man har avsatt pengar för det, och man har börjat restaurera och rusta upp sov- och sittvagnarna. När det är klart kommer man också att gå över till de vanliga sittvagnarna.

Anf. 44 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Tack för svaret. Det låter väldigt bra. Jag hoppas att det kommer att märkas snabbt, för precis som statsrådet säger är trafiken viktig, och vi vill gärna att folk åker tåg. Som det är nu övergår särskilt de som gör arbetsresor till att köra egen bil, vilket miljömässigt inte är speciellt bra. Det här är alltså en oerhört viktig åtgärd.

Det handlar naturligtvis också om besöksnäringarna, som ju hör till våra viktiga tillväxtfaktorer. Därför hoppas jag att det kommer att märkas mycket snart.

Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Det hoppas jag också.

KU:s granskning av regeringen

Anf. 46 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! En av riksdagens viktiga uppgifter är att granska regeringen och statsråden. Det sker som bekant i konstitutionsutskottet, KU. Därför vill jag ställa en fråga till Berit Andnor.

Förra året var Berit Andnor föremål för granskning och blev också kritiserad av ett enigt KU. Även de åtta socialdemokraterna i utskottet riktade kritik mot statsrådet. Mina konkreta frågor är: Vilken effekt får en prickning i KU inom regeringen, för det enskilda departementet och för statsrådet? Vad gör man för att förebygga att detta inträffar igen? Jag tror att både lagstiftarna och allmänheten är intresserade av att få veta vilken effekt en prickning i KU ger.

Anf. 47 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Liksom i alla andra fall är de uttalanden som görs och de beslut som fattas i denna riksdag naturligtvis något som vi som statsråd följer. Jag uppfattade kanske inte konstitutionsutskottets bedömning-

Frågestund

ar på det sätt som Hillevi Engström nu ger uttryck för, men jag tar givetvis intryck av vad riksdagen säger. Det gör jag i alla olika sammanhang.

Anf. 48 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Det är särskilt viktigt i och med den granskning som sker i KU att det vid eventuell kritik sker någon form av förebyggande arbete för att undvika att statsråden och regeringen gör fel igen. Om ett enhälligt konstitutionsutskott riktar kritik mot ett statsråd måste man väl ta åt sig av den kritiken och försöka förbättra saker och ting i arbetet.

Jag uppfattar inte riktigt att statsrådet tagit till sig av kritiken när hon inte ens upplever att det var fråga om kritik. Därför skulle jag vilja ha svar på frågan: Anser statsrådet att det riktades kritik mot henne eller inte?

Anf. 49 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Som jag sade i mitt tidigare inlägg tar jag naturligtvis till mig de uttalanden som riksdagen gör och som riktar sig till regeringen.

När det gäller den sakpolitiska fråga som det rörde sig om, nämligen huruvida vi som politiker, som ledamöter i regeringen, ska arbeta aktivt mot sexualiseringen av vårt offentliga rum kan jag tala om för Hillevi Engström att jag kommer att fortsätta med det arbetet mycket målmedvetet.

Säkerhetspolisens arbetssätt

Anf. 50 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitieminister Thomas Bodström.

Under den gångna veckan har vi kunnat läsa och höra att Säkerhetspolisen har för avsikt att börja arbeta på ett lite nytt sätt – enligt brittisk modell. Det handlar om att söka informatörer eller uppgiftslämnare i skolor, inom socialtjänsten och i föreningslivet. Jag vill vara tydlig och säga att det givetvis är viktigt att människor som vet om eller misstänker att någon planerar grova brott ska meddela detta till polisen. Det är oerhört viktigt. Men det är något helt annat om Säkerhetspolisen börjar bygga upp ett system av informatörer i skolorna, inom socialtjänsten och i föreningslivet.

Jag skulle vilja fråga Thomas Bodström dels om han tycker att det är ett lämpligt arbetssätt, dels om han liksom jag tror att ifall man bygger in nya motsättningar i samhället kan de grupper som finns i närheten av extremismen faktiskt också hamna där.

Anf. 51 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är riktigt att det beskrivits på det sättet som Johan Linander säger, och om det vore så skulle jag vara den förste att kritisera det. Säkerhetspolisen själv talar om att ha bättre kontakt med närpolisen. Det har jag inga synpunkter på, och säkert inte heller Johan Linander.

Däremot har det i andra sammanhang, bland annat i ett parti som liksom Centerpartiet ingår i högeralliansen, diskuterats att lärare skulle

agera som något slags angivare. Det är ett system som vi inte ska ha, och därför säger vi nej till det.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Anf. 52 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Det låter bra att justitieministern och vi inom Centerpartiet är överens om att lärare inte ska vara angivare, men det måste ändå ligga något bakom detta. Reaktionen från de båda lärarförbunden och från Socialstyrelsen var kraftig när nyheten kom i går. Det är inte heller så som justitieministern nu säger att det enbart handlar om att Säkerhetspolisen ska ha kontakt med näropolisen utan det handlar också om att Säkerhetspolisen ska ha utökade kontakter med samhället i övrigt.

Jag hoppas att justitieministern tar detta till sig. Han har ett ansvar också för hur Säkerhetspolisen arbetar. Även om Säkerhetspolisen inte kommer att jobba på detta sätt riskerar diskussionen att leda till att motställningarna mellan olika grupper i samhället ökar och därmed kanske också antalet extremister.

Anf. 53 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Ja, diskussionen riskerar naturligtvis att skada om den inte återges på det sätt som är tänkt. Om Johan Linander betvivlar det som jag säger föreslår jag att han själv tar kontakt med Säkerhetspolisen. Han kommer då att få samma svar.

Vi är helt överens om att inte lärare eller annan personal i skolorna ska vara något slags angivare. Förutom att det inte är lärarnas uppgift vore det dessutom kontraproduktivt eftersom relationen mellan lärare och elever skulle skadas och man skulle inte få någon information. Därför är detta så viktigt.

Eftersom Johan Linander säger att allianspartierna ska samarbeta i dessa viktiga frågor föreslår jag att han vänder sig till Folkpartiet som ju har den åsikten.

Kollektivtrafiken i de nordligaste länen

Anf. 54 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag ställer, liksom Kristina Zakrisson, min fråga till Ulrica Messing.

Inom ramen för budgetsamarbetet mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet finns sedan 2004 en överenskommelse om att via Rikstrafiken ge bidrag på 10 miljoner kronor till de fyra nordligaste länen för att klara kollektivtrafiken i glesbygden. Det gäller Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

I dagarna fick Länstrafiken besked om att dessa pengar inte ska utbetalas i år. Det skapar problem eftersom konsekvensen blir att finansieringen för glesbygdstrafiken försvinner. För Norrbottens del handlar det om 2 miljoner kronor. Vad jag förstår var tanken att dessa pengar skulle betalas ut tills den nya trafikpropositionen kommer.

Min fråga är: Kan inte Ulrica Messing agera så att dessa 10 miljoner utbetalas åtminstone tills den nya trafikpropositionen börjar gälla?

Frågestund

Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Den beskrivning som Siv Holma ger är korrekt, men den är också ganska gammal. Utbetalningen byggde redan då på att pengarna skulle fasas ut under förra året. I dialogen förra året mellan Rikstrafiken och de fyra berörda länen var man överens om att det kommer nya förutsättningar i och med den transportpolitiska propositionen. Såsom överenskommelsen såg ut är det alltså ingen överraskning att pengarna därmed också betalats ut.

Regeringen har anmält att den transportpolitiska propositionen läggs fram för riksdagen under våren, och vi samarbetar just nu med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om innehållet i den. Jag är därför inte beredd att i dagsläget säga att jag nu kan göra något annat. Vi arbetar utifrån den överenskommelse som var, propositionen kommer under detta år och därmed tycker jag att vi hållit vår del av överenskommelsen.

Anf. 56 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag hoppas naturligtvis att vi slipper göra om samma misstag som vi gjorde med transportbidraget. Problemet är att detta är akut. Trafikplaneringarna i de nordliga länen gjordes 2005, och vad jag förstår räknade man med att dessa pengar skulle komma även 2006. Den aviserade transportpolitiska propositionen kommer under våren, men jag räknar med att den kanske börjar gälla först från och med 2007.

Jag tycker därför att det vore bra om Ulrica Messing tittade på detta en gång till så att dessa pengar kunde gå till de berörda länen åtminstone under innevarande år. De behövs framför allt för de äldres skull, för dem som har långa avstånd och är beroende av kollektiven i glesbygden. Jag tycker inte att vi ska lämna dessa människor vind för våg.

Anf. 57 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! De upphandlingar som Rikstrafiken gör eller de överenskommelser som man har med ett antal län om kollektivtrafiken behövs. Jag delar den uppfattningen. De är lika viktiga i södra Sverige som de är i norra Sverige.

Nu har regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet ökat anslagen till Rikstrafiken vid två tillfällen. Därmed utgår jag också från att det finns förutsättningar att föra en konstruktiv diskussion med Rikstrafiken om hur man lever upp till alla de mål och ambitioner vi har haft. Men då får man ju börja utifrån att vi båda har levt upp till den överenskommelse som har varit hittills, och då kan vi båda också ta ett ansvar för vad som ska hända efter den.

Vi tar ett ansvar via den transportpolitiska propositionen som vi lämnar till riksdagen. Men om det finns en oro i länen om vad som ska hända däremellan föreslår jag att man vänder sig till Rikstrafiken och för den dialogen.

Samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket

Anf. 58 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till socialminister Berit Andnor angående Försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Det finns ett upp-

drag om samverkan för att få tillbaka människor från deltids- och heltids-sjukskrivningar, och det finns ganska goda siffror som visar på att folk faktiskt förflyttas från den här kategorin till arbete.

Min fråga är: Vad är det för typ av arbeten som människor hamnar i? Är det enbart bidragssuppgifter som de får där staten går in och subventionerar? Hur länge varar de här uppdragen, som man då erhåller bidrag för? Är det riktiga arbeten, eller är det konstruerad verksamhet som levereras?

Anf. 59 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Det samarbete som har funnits tidigare, och som nu intensifieras, mellan Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket ser jag mycket positivt på. Och vi har, precis som Kenneth Lantz säger, mycket goda erfarenheter.

Det är också min förhoppning att man kommer att utvidga samarbetet så till vida att man dessutom skapar de finansiella samordningsförbund som man har möjlighet att göra. Där är fokus just på att se till den enskilda människans arbetsförmåga och att vidta de olika typer av insatser som krävs för att människor ska kunna komma tillbaka till arbete.

Vilken typ av arbete det är och vilken typ av rehabiliteringsinsatser som är nödvändiga att göra är naturligtvis beroende på den enskilda personens situation. Det handlar också om möjligheter och förutsättningar när det gäller att ta ett arbete.

Jag vänder mig mot den mycket negativa ton jag tycker mig höra i Kenneth Lantz värdering kring hur de subventionerade anställningarna ser ut. Det är arbeten som är viktiga och värdefulla för oss i hela samhället men framför allt för den enskilde personen.

Anf. 60 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Det är nog så att vi inte har exakt samma uppfattning. Jag tycker att det är angeläget att människor får ett erkännande för den kompetens och den yrkeskunskap som de har. Därför är det inte tillfredsställande att de får ett bidragsjobb som upphör efter sex månader. Det finns exempel på människor som har drabbats av en tillfällig anställning, och sedan har de efter bidragsförmånens slut fått lämna arbetsmarknaden. Det är inte acceptabelt.

Då skulle jag vilja fråga socialministern: Ämnar ministern och regeringen göra någon utvärdering av det här projektet, som ändå kostar ganska mycket pengar? Vad är det för effekt som ni från regeringen upplever att ni får ut av det här? Annars tycker jag att det är bättre att följa alliansens förslag med en tydligare satsning på reala arbetsplatser och en konkret investering i lägre arbetsgivaravgifter, till exempel.

Anf. 61 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Vi genomför nu två stora projekt i Västra Götaland och i Västmanland som kommer att gå i bräsch för ett mer intensifierat och genomgripande arbete där just fokus är att få människor tillbaka i arbete. Utgångspunkten är den enskilda personens förutsättningar och behov av rehabiliterande insatser, som kan vara nödvändiga. Det är, tror jag, en mycket bra väg att gå. Och den vägen vill vi socialdemokrater satsa vidare på.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Frågestund

Alliansens alternativ till detta är någonting helt annat. Det är nämligen att mycket tydligt och aggressivt sänka ersättningsnivåer, försämla i fråga om trygghet för personer som hamnar i en situation där de är mycket utsatta och behöver samhällets stöd för att komma tillbaka i arbete. Jag tycker att det är bättre att satsa på rehabilitering och återgång i arbete än att sänka ersättningsnivåer och riskera människors trygghet på det sätt som högeralliansen förespråkar i sitt alternativ.

Kvotflyktingar

Anf. 62 YILMAZ KERIMO (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till migrationsminister Barbro Holmberg.

Antalet flyktingar som är på flykt undan förtryck och förföljelse har minskat de senaste åren, men fortfarande lever miljontals människor i flyktingläger runtom i världen. De lever ofta under mycket svåra, för att inte säga förfärliga, förhållanden. Dessa fattiga människor har ingen möjlighet att söka asyl.

Jag vill fråga migrationsministern vad regeringen gör för att hjälpa dessa människor.

Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Det stämmer att situationen i världen har förbättrats något, men fortfarande är det ungefär 10 miljoner människor i världen som är flyktingar och som lever i flyktingläger runtom i världen.

Vad Sverige gör är att vi för det första är en av de största bidragsgivarna till FN:s flyktingkommissariat som faktiskt håller dessa människor vid liv – så ser situationen ut.

För det andra är Sverige ett av de få länder i världen som tar ut kvotflyktingar. Vi tar ut människor från dessa flyktingläger, alltså människor som inte har möjlighet att komma till Sverige och söka asyl.

Anf. 64 YILMAZ KERIMO (s):

Herr talman! Sverige är ett av de få länder i Europa som tar emot kvotflyktingar. Det är väl bra. Och många av dessa hamnar i min hemkommun Södertälje och i Stockholms län. Men även om vi har en förhållandevis hög kvot är det bara en droppe i havet. Vad gör migrationsministern och den svenska regeringen för att få andra länder att också ta emot kvotflyktingar?

Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Ja, Sverige är alltså ett av sex länder i EU som tar emot kvotflyktingar. Vad jag vill se är att vi ska få en gemensam EU-kvot, det vill säga att alla 25 länder i EU ska ha en kvotuttagning av flyktingar. Det skulle göra att vi får en större volym och kan använda kvoten på ett väldigt strategiskt sätt så att vi faktiskt kan göra skillnad och lösa flyktingsituationer i världen. Det är det som Sverige driver i EU-arbetet.

Anf. 66 GUDRUN SCHYMAN (-):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitieministern om fotboll fast inte för att jag vet att han är intresserad av fotboll. Det gäller det som händer runtomkring, och det gäller VM i fotboll som ju är nu till sommaren.

Jag tror att justitieministern är medveten om den debatt som finns omkring det som kommer att ske utanför arenorna. Det handlar om den förberedelse som finns i fråga om brott, nämligen brottet *trafficking*. Vi vet att det pågår förberedelser för stora megabordeller och särskilda samlagsbåsar för snabbköp. Och det är en stor opinion omkring de här frågorna som håller på att växa fram bland många kvinnoorganisationer och andra engagerade.

Jag har ställt frågor om det här både till idrottsministern och till jämställdhetsministern och fått svaret att de naturligtvis tar avstånd från detta. Det är väl rimligt. Det vore konstigt om de skulle stå här och säga att det är en bra utveckling. Men det här räcker inte. Och det som har förvånat mig är att det inte sker någonting på EU-nivå när det gäller detta. Jag har förstått att det kanske är justitieministern som ska svara för tystnaden.

Anf. 67 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Vi kan naturligtvis beklaga oss över det här. Jag håller med om att det inte räcker. Jag kommer att ta upp den frågan antingen bilateralt med min kollega eller på de möten som kommer att äga rum under våren. Det första tillfället ges nu i februari, när vi samlas nästa gång. Jag tänker verka för att Sverige även denna gång framhåller sin mening och att vi framför vår åsikt att detta är djupt beklagligt. Det är på alla sätt fel att agera så som vi i alla fall har fått information om ska ske i Tyskland.

Anf. 68 GUDRUN SCHYMAN (-):

Herr talman! Tack så mycket för svaret! Jag hade också väntat mig att justitieministern skulle säga att det här inte är bra. Men vad jag, och många med mig, efterlyser är att det ska hända någonting. Det handlar inte bara om att justitieministern åker och träffar sina kolleger och talar om att vi i Sverige inte tycker om det här, utan det handlar om ett toppmöte för att diskutera åtgärder. Vad gör vi? Hur kan vi nu samarbeta omkring åtgärder för att förhindra det som uppenbarligen är på gång? Man räknar med att mellan 40 000 och 60 000 kvinnor kommer att "traffickas" in i dessa områden för att stå till tjänst, så att säga.

Prostitutionen är tillåten i Tyskland, det vet vi, men *trafficking* är förbjudet. Alltså är det brottsförberedelser som pågår, och det måste väl en samlad justitieministerkår på EU-nivå kunna sätta stopp för genom gemensamma ansträngningar. Är justitieministern beredd att ta ett sådant initiativ, att samla samtliga justitieministrar till ett möte för att diskutera: Hur får vi stopp på detta – nu?

Frågestund

Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Även om vi skulle vilja kan vi nog inte bestämma dagordningen även under de ordförandeskap som vi själva inte äger. Däremot tror jag att Gudrun Schyman vet att vi under det svenska ordförandeskapet drev just denna fråga hårdast av alla. Det är heller ingen hemlighet att Sverige är det land som driver dessa frågor på det allra mest offensiva sättet och också kopplar ihop dem med sexköpslagen.

Nu har Österrike ordförandeskapet, och som jag sade kommer jag också att ta upp detta under det österrikiska ordförandeskapet. Vi träffas alltså redan om några veckor, och det blir ett bra tillfälle att ta upp dessa saker. Det är precis på det sättet det fungerar: Sverige kan ta ett initiativ vid ett sådant möte, till exempel under övriga frågor. Vi kan inte bestämma dagordningen när det gäller de ordinarie frågorna, men vi har ändå ett utmärkt tillfälle att ta initiativ till de här diskussionerna.

Senast vi gjorde detta var faktiskt nu i september på det möte som ägde rum i Newcastle. Också där var Sverige det land som visade vägen för kampen mot *trafficking*.

Utbetalning av föräldrapenning

Anf. 70 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Herr talman! Jag har en fråga. Jag vet inte riktigt om den är till socialministern eller finansministern.

Jag blev i veckan uppringd av en ung familj som precis hade fått barn. Pappan i familjen önskade stanna hemma ett tag hos barnet och utnyttja sin rätt till föräldraledighet. Men döm om hans förvåning när han efter 14 dagar tog kontakt med Försäkringskassan och fick höra att han inte kunde få ersättning förrän efter minst 50 dagar!

I denna riksdag finns ju många som tycker att papporna ska ta ett större ansvar och stanna hemma lite mer hos sina barn. Men min enkla fråga är: Hur i hela fridens namn ska en ung familj klara två månader utan inkomst?

Anf. 71 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Det gläder mig att Carl-Axel Roslund delar regeringens uppfattning att det är viktigt att båda föräldrarna tar ett gemensamt ansvar för sina barn.

När det gäller föräldrapenningen är det ju så att man kan dela den. Den är från början delad mellan föräldrarna, och man har möjlighet att överlåta. Det gör att det finns stora möjligheter för föräldrarna att kombinera arbete med familj och barn på det sätt som stämmer överens med de olika förhållanden som man har i familjen.

När det gäller utbetalningen av den tillfälliga föräldrapenningen har det beklagligtvis på vissa håll i landet varit problem med tidpunkten för utbetalningarna. Det är ett övergående problem, och jag har förvissat mig om att Försäkringskassan nu kommer att hantera situationen. Anledningen till detta var ett byte av ett administrativt hanteringssystem. Detta har man nu kommit till rätta med inom Försäkringskassan, enligt den uppgift jag har fått från kassans ledning.

Anf. 72 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Herr talman! Tack för svaret! Jag hoppas också att man kommer till rätta med det och att det är något övergående. Jag kollade dock upp detta lite närmare, och det visade sig att det inte bara gällde föräldrapenningen. Även sjukpenningen är det inte alls ovanligt, i alla fall inte i Malmö, att man får vänta på i två månader.

Herr talman! Vi tar många beslut här i riksdagen, inte sällan just när det gäller förmåner för medborgarna. Det är oerhört irriterande när det strular, så att säga, ute på fältet och inte kommer medborgarna till del. Om detta nu beror på ett datasystemskifte, brist på personal eller någonting annat spelar knappast någon roll, utan här måste sättas in snabba åtgärder för att komma till rätta med det. Min fråga till socialministern är: Finns där inga planer på någon åtgärd här uppifrån?

Anf. 73 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag delar helt Carl-Axel Roslunds uppfattning att det är viktigt att ersättningar kommer vid de tidpunkter som man har rätt att förvänta sig. Det är också min uppfattning att de åtgärder som har vidtagits inom Försäkringskassan för att snabba upp hanteringen har gett det resultatet att man nu kan säga, när det gäller den brist och de svårigheter som uppkom i samband med att man bytte ut ett ärendehanteringssystem, att man har kommit till rätta med de problemen.

Det är naturligtvis väldigt viktigt att man får den ersättning som man har rätt till vid den tidpunkt då man också har rätt att förvänta sig att få den. Jag håller med Carl-Axel Roslund om att detta är viktigt för försäkringen, för legitimiteten och trovärdigheten i hela vårt försäkringssystem. Som sagt har jag också fått uppfattningen att detta nu fungerar på bästa sätt.

Stöd till olönsam flygtrafik

Anf. 74 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag har en fråga om flyget till Ulrica Messing.

Vi hörde tidigare här hur man rustar upp och moderniserar tågsätten för att det ska bli bekvämare för folk att åka tåg och att tåget konkurrerar ut bilen. Om vi får som vi vill kommer tåget också – och det gör det redan på många håll, med både tidsvinster och bekvämlighet – att konkurrera ut flyget.

Jag undrar om statsrådet anser att det är rimligt att vi fortsätter att tillskjuta medel för att upprätthålla olönsam flygtrafik.

Anf. 75 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Helena Hillar Rosenqvist frågar om jag tycker att det är rimligt att vi tillskjuter pengar för olönsam flygtrafik. Ja, det tycker jag – i vissa delar av vårt land. Vi är nämligen ett väldigt stort land geografiskt, och vi är glest befolkade. För människor som bor i exempelvis Norrbotten eller Jämtland är flyget naturligtvis oerhört viktigt för att kunna ta sig till Arlanda eller vidare ut i Europa och resten av världen. På långa avstånd är flyget oslagbart för att försöka göra vårt stora land lite mindre.

Dock är det självklart att den utbyggnad av järnvägstrafiken som vi nu också gör påverkar människors möjligheter att resa längre och fortare med tåget. Detta kommer också i delar av vårt land att få konsekvenser för flyget. När folk väljer tåget finns det ingen anledning att upphandla flygtrafik, utan då ska vi gynna tågtrafiken. Men vi måste också upphandla flygtrafik där tåget inte är något alternativ.

Anf. 76 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Tack för svaret! Självklart måste man värna om väldigt avlägsna delar av vårt land och möjligheten att ha bra kommunikationer där.

Jag hörde på radio i morse att det finns oro för att den flygskatt på 98 kr som nu införs skulle medföra att folk inte kommer att flyga och att man skulle åka med tomma flygplan, vilket skulle vara mer miljöovänligt. Givetvis ska vi inte medverka till att flyget åker med tomma platser, men då måste det i rimlighetens namn vara bättre att lägga ned sådana flygplatser.

Sedan kan ju inte 98 kr på en flygbiljett för 4 000 kr avgöra vilket färdssätt man tar, men däremot kan ett snabbt och bekvämt tåg som kostar 2 000–3 000 kr mindre konkurrera ut flyget. Därför är jag väldigt tacksam för det svar jag fick. Sådana flygplatser kanske vi över huvud taget inte ska satsa på. Då kommer det inte heller att gå flyg med tomma platser, för det kommer inte att gå några flyg alls utan man kommer att åka snabbtåg.

Anf. 77 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag tror inte heller att det är flygskatten som stjälpur enskilda flygplatser. Jag tror att det är utvecklingen med utbyggnaden av järnvägstrafiken som har den största och också den bästa effekten.

Sedan vill jag ändå säga att jag är glad, trots att jag är stolt över denna utbyggnad, att flygtrafiken i Sverige generellt sett har ökat under de senaste åren. Vi kan till exempel se det på Arlanda, som är ett oerhört viktigt nationellt nav för oss: Under 2004 och 2005 ökade flygtrafiken igen, och det är viktigt för ett land som är så beroende av sin omvärld och sin export. Det är också viktigt med tanke på att vi har gjort stora investeringar i Arlanda, och dessa vill vi naturligtvis ska användas på ett bra sätt.

Flygskatt

Anf. 78 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Då hänger jag på temat om flyg och flygskatter. I dag på morgonnyheterna kunde vi höra hur en av Socialdemokraternas allra tyngsta kommunpolitiker, Ilmar Reepalu i Malmö, gick till storms just mot effekterna av den flygskatt som Socialdemokraterna och samarbetspartierna Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommit överens om. Nu fick vi ett motiv från Miljöpartiet. Man vill tydligen lägga ned flyget på vissa distanser och stänga flygplatser.

Det här får ju väldigt underliga effekter, samtidigt som det ger väldigt lite intäkter till den statskassa som Pär Nuder i sitt första inlägg intygade nu börjar bli alltmer stabil, så att vi kan betala av på statsskuld och se till att budgetsaldot blir bättre.

Jag skulle vilja höra om finansministern, med tanke på den oerhört kraftfulla kritik som kommer fram i remissomgången kring flygskatten, verkligen står fast vid ett sådant, för att låna ett ord av Thomas Bodström, kontraproduktivt förslag som detta verkligen är.

Anf. 79 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Alla transporter kostar, endera ekonomiskt eller miljömässigt. Detta vet alla. Därför har vi också infört en rad olika styrmedel för att förmå oss som konsumenter att nyttja miljövänliga alternativ och på olika sätt och vis ta hänsyn till miljön.

Vi har inget sådant styrmedel vad gäller flygtrafiken. Det kan bäst åstadkommas genom att vi på europeisk nivå inför ett system med utsläppsrättigheter som man kan handla med. Det kommer emellertid att dröja några år. Innan dess bör vi konsumenter uppmärksammas på att även flyget har en miljökostnad. Det bör göras genom en marginell skatt lagd på flygbiljetterna. Det kommer inte att stjälpa vare sig några flygplatser, som infrastrukturministern sade, eller några flygindustrier.

Anf. 80 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag är överens med finansministern om att flyget har miljökostnader. Vi måste sträva efter att skapa likvärdiga förutsättningar för de olika trafikslagen. Det brukar Ulrica Messing och vi i trafikutskottet vara överens om. Men det här blir ju ett påslag som är kontraproduktivt.

Det har prövats i Danmark. Det har prövats i Norge. Man har sett att det gav orimliga effekter, och därför har man tagit bort den här flygskatten i de länderna. Det är väl dumt att göra om misstag i Sverige som man har gjort i både Danmark och Norge och sedan insett att det var ett misstag och tagit tillbaka det. Det är klokare att avstå från början, inte minst med tanke på den svidande remisskritiken.

Ett exempel är Gotland som drabbas märkligt av en sådan här flygskatt. Man skulle få betala skatt för att ta sig till Gotland men inte därför, eller om det var tvärtom. Den ena vägen skulle det vara skatt, den andra vägen skulle det inte vara skatt. Det illustrerar ju hur konstigt och orimligt ett sådant här förslag egentligen är.

Jag håller med om att på lång sikt är det handeln med utsläppsrätter som bör vara den modell man använder. Då är det här en konstig väg att gå på kort sikt.

Anf. 81 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Vi har nu ett förslag som är ute på remiss, och vi ska analysera de synpunkter som kommer in på det förslaget. Därefter ska regeringen förelägga riksdagen ett förslag.

Men låt mig i det här sammanhanget ta upp en fråga som inte är särskilt uppmärksammas. Och jag tror mig förstå varför. I den så kallade alliansens budgetförslag finns ett förslag om att höja den så kallade transportmomsen från 6 % till 25 %. Detta skulle få oändligt mycket

större konsekvenser för priset på flygbiljetter än någonsin denna mycket marginella flygskatt.

Men jag kan lova kammaren att eftersom denna del i alliansens politik är så lite känd kommer jag från och med nu att göra allt för att göra den delen betydligt mer känd. Sedan får var och en jämföra vår flygskatt och alliansens flygskatt.

Riksdagens rätt att stifta lagar

Anf. 82 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieministern.

Förra året konstaterade våra högsta jurister i Lagrådet att den här riksdagen helt omedvetet hade fråntagit svenska folket deras grundlagsfästa rätt att påverka våra grundlagar. Det väckte uppståndelse, men nu har allt blivit helt tyst.

För en vecka sedan framkom det att också vår svenska straffrätt kan underställas EG-rätten. Lagar som inte har godkänts i denna kammare eller över huvud taget införlivats med vår straffrätt kan komma att tillämpas i svenska domstolar. Det skapar ett fullständigt kaos.

Riksdagen förefaller vara helt ovetande om det här, liksom medierna och medborgarna i allmänhet.

Min fråga är: Accepterar justitieministern att grunden för vår demokratiska rättsstat på det här viset urholkas utan någon som helst debatt?

Anf. 83 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Nej, alla förändringar ska naturligtvis vara underställda en ordentlig debatt. Nu kommer vi inte i Sverige i det läget att vi skulle rösta om huruvida bland annat straffrätten skulle förändras med det nya fördraget. Vi har däremot från svensk riksdags sida nyligen tagit ställning till att överenskommelser på straffrättens område i tredje pelaren också kan godkännas med genomförandepropositioner, som vi har i dag. Det är någonting som riksdagen har ställt sig bakom. Det är det systemet som vi följer just nu.

Anf. 84 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Frågan är väl helt enkelt: Är det vi här i riksdagen som stiftar lagarna och våra grundlagar eller är det någon annan som gör det åt oss?

Anf. 85 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är Sveriges riksdag som ska besluta om grundlagarna.

Ungdomars uppväxtvillkor

Anf. 86 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det är viktigt med ungdomars uppväxtvillkor. Det är viktigt att tjejer och killar får möjlighet till en bra fritid, till en trygg uppväxt och en bra utbildning. Vi ska inte lämna någon bakom oss. Vi ska motverka utslagning och så vidare.

I förra veckan fick vi under partiledardebatten veta att Pär Nuder ska ta ett extra ansvar för 15–25-åringar. Det tycker jag var en positiv nyhet. Jag skulle vilja veta av Pär Nuder hur arbetet ska gå till med det initiativet.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Frågestund

Anf. 87 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Bakgrunden är att vi har haft en mycket stark, positiv ekonomisk utveckling i Sverige under lång tid. Löntagarna har fått ökade reallöner. Vi har kunnat genomföra stora, viktiga reformer, inte minst riktade till barnfamiljer. Vi påbörjar nu ett tioårigt långsiktigt arbete för att förstärka villkoren för de äldre.

Men det finns en grupp ungdomar som har haft det svårt. De har haft det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och därmed svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Det är unga vuxna som har svårt att ta klivet ut i det verkliga vuxenlivet.

Vi måste kraftsamla kring den här gruppen. Det här är inte ett arbete som en vårproposition kan lösa. Vi måste göra en lika stor massiv satsning under hela nästa mandatperiod.

Jag har fått uppgiften att samordna arbetet, men det här är en uppgift för hela regeringen. Jag förväntar mig att vi stegvis och successivt under de kommande månaderna kommer att presentera olika typer av förslag för att förbättra den här gruppens situation.

Anf. 88 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det tycker jag låter alldeles utmärkt. Nu är det så att barn är barn tills de är 18 år, så det här initiativet rör både barn och ungdomar. Vi får se fram emot vad förslagen ska innebära.

Jag kan tänka mig att det blir fritidssysselsättning, ekonomisk trygghet och bra utbildning, men också möjligheter till jobb, feriejobb och sådana saker. Är det någonting av det som finansministern redan nu kan avslöja?

Anf. 89 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Det är självklart så att allt det Monica Green tar upp, ungdomars situation i skolan, på fritiden, deras möjligheter att ta sig ut på bostadsmarknaden och arbetsmarknaden, är sådant vi måste kraftsamla kring.

De flesta ungdomar har det väldigt bra. De går igenom skolan och har fina kunskaper med sig ut i vuxenlivet. Men det finns en grupp som riskerar att väldigt tidigt slås ut. Och det är väldigt allvarligt för dem som individer och för samhället i stort.

Detta är en uppgift för hela regeringen och vi kommer att återkomma till riksdagen med konkreta förslag.

Sprutbyte för narkomaner

Anf. 90 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Min fråga är till justitieministern.

Just nu har riksdagen ett mycket oroande förslag från regeringen. Det är att man vill dela ut sprutor till narkomaner. Det är inte tillåtet. Det är

olagligt att använda narkotika i Sverige. Det är det även på landets fängelser.

Min fråga är: Tänker sig Socialdemokraterna att man ska dela ut sprutor till dem som brukar narkotika på fängelserna?

Anf. 91 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det förslag som har lämnats handlar om att i de delar av Sverige där sådan behandling kan ges ska de få sprutor på det sätt som har skett i Skåne. Från europeiskt håll, där man följer frågorna och arbetar mot narkotika, har noggranna undersökningar visat att detta inte på något sätt innebär att fler människor börjar använda narkotika.

Det här har fallit väl ut i Skåne. Det här är kringgärdat av omständigheter som innebär att man måste kunna erbjuda den behandling som behövs för att ha ett sådant sprututbyte som redan finns i Skåne.

Anf. 92 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Man ska kunna lämna behandling för narkomani på fängelserna. Då är det logiskt att man också ska ge dem sprutor enligt Socialdemokraternas synsätt. Det är därför jag ställer frågan. Vi moderater tycker att det här är oroande för den restriktiva narkotikapolitiken, det vill säga att ena stunden säga att det är förbjudet att knarka i landet men i andra stunden dela ut verktygen för att kunna bruka narkotika. Det rimmar illa. Det finns fler oroande förslag i propositionen.

Det här förekommer i Norge – om vi ska se på detta internationellt. Är det omöjligt att sprutor kommer att delas ut på fängelserna?

Anf. 93 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Sprututbytet är inte på något sätt en behandling. Behandlingen innebär att den person som har hamnat i ett narkotikaberoende ska få en möjlighet att komma ur det. Det är också viktigt att använda fängelsetiden till att få behandling. Det är bättre för den enskilde, men också för de brottsoffer som annars råkar ut för brott relaterade till att den här personen inte kommer ur sitt missbruk.

Det är därför den här stora satsningen har gjorts. Det finns 1 400 platser inom kriminalvården för bekämpning av narkotika. Det finns nu, för första gången på flera decennier, särskilda anstalter för dem som är särskilt motiverade. Vi fortsätter den individualisering som innebär att vi ökar kontrollen så att narkotika inte kan föras in i fängelserna men också ger incitament för de personer som verkligen behöver behandling. I det finns inget förslag om att fortsätta använda narkotika med sprutor. Vi har inte på något sätt för avsikt att föreslå något sådant.

Flyktingstatus

Anf. 94 ANITA JÖNSSON (s):

Herr talman! Min fråga vill jag ställa till statsrådet Barbro Holmberg.

Vi har sett på vår propositionslista att vi under våren kommer att få en del frågor som handlar om de EU-direktiv inom området migrationspolitik som ska föras in i den svenska lagstiftningen. Ett av de direktiven,

skyddsgrundsdirektivet, har man valt att se över ganska noga genom att tillsätta en utredning.

I förra veckan såg jag att utredningens betänkande hade lagts fram. Utredningen visar bland annat att i jämförelse med andra länder är det få av dem som söker asyl i Sverige som får flyktingstatus. Det låter lite oroande.

Hur ser migrationsministern på detta i det fortsatta arbetet med uppgiften?

Anf. 95 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Det här är något som har oroat mig och regeringen. Det var också därför som vi gav tilläggsdirektiv till utredningen att titta på frågan om att så få får flyktingstatus i Sverige.

När man lyssnar på den allmänna debatten kan man ibland tro att det är nästan ingen som får stanna i Sverige. Men utredningen visade att Sverige är ett av de länder som har den högsta bifallsfrekvensen i världen. Ungefär 50 % av dem som söker asyl får stanna i Sverige.

Sedan har vi en lagstiftning med många olika grunder. Där visar det sig att just när det gäller flyktingstatus – som är *en* grund – är det lägre tal här än i många andra länder. Men nu genomför vi stora reformer på området. Jag räknar med att vi kommer att vidta förändringar.

Anf. 96 ANITA JÖNSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret. Det är positivt att Sverige är generöst när det gäller att ge uppehållstillstånd för dem som av olika anledningar söker sig till Sverige. Jag tycker också att det är viktigt när det gäller flyktingpolitiken att vi verkligen garanterar att de som flyr och söker sig en fristad i Sverige också ska få stanna utifrån de flyktinggrunderna.

Det är bra att man tittar över detta ordentligt. Asylrätten är kärnan i flyktingpolitiken, och vi ska verkligen garantera den och inte på något sätt äventyra den.

Museijärnvägar

Anf. 97 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till Ulrica Messing.

Runtom i Sverige finns ett antal nedlagda järnvägssträckor som drivs av föreningar som museijärnvägar eller för annan turistverksamhet. Banverket ställer sig positivt till att skriva avtal med sådana föreningar, om det inte medför stora kostnader.

I Hälsingland finns Dellenbanan, som drivs av Dellenbanans Vänner i samförstånd med ägaren Banverket genom ett nyttjanderättsavtal. Nu är verksamheten hotad eftersom det planerade motorvägsbygget söder om Hudiksvall leder till förändringar som gör att verksamheten inte kan bevaras eller utvecklas. Banverket verkar ha för avsikt att säga upp avtalet med föreningen Dellenbanans Vänner.

Hur ser ministern allmänt på den typen av verksamhet och verksamheten på Dellenbanan i synnerhet?

Prot. 2005/06:62

26 januari

Frågestund

Anf. 98 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Det är inte första gången som den verksamhet som Dellenbanans Vänner bedriver är hotad. Jag har själv varit aktiv i tidigare problem som Dellenbanans Vänner har haft på 1980-talet. Jag är ganska väl insatt i all den verksamhet de bedriver. Jag tycker också att de har gjort och gör ett bra arbete. Jag delar den generösa inställning som Banverket har till att samarbeta med ideella föreningar och organisationer för att ibland kunna behålla vägar och gamla tåg, för att ibland kunna öppna ny turistverksamhet på sträckor som Banverket inte längre använder för kommersiell drift.

Men ibland kan önskemål om att behålla en del gammalt och utveckla det i ny tappning krocka med nya investeringar som ska göras i infrastrukturen. Jag kan inte just denna konflikt eller det problem som Owe Hellberg pekar på, men jag utesluter inte att det handlar om möjligheterna att bygga och växa för framtiden. I valet mellan att behålla det som är gammalt eller satsa framåt väljer jag att investera för framtiden.

Anf. 99 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Min inriktning och det jag vill är att försöka göra båda sakerna, det vill säga inte riva en del av spåret och inte bygga en viadukt som det inte går att köra tåg under, för att just utveckla banan. Den är Sveriges enda elektrifierade museispårväg.

Det är Banverkets styrelse som fattar beslut i frågorna, och jag funderar över vilka direktiv de har och om Ulrica Messing är beredd att se över frågan om Dellenbanan. Jag tycker att vi ska klara både framtiden och det vi ska bevara.

Anf. 100 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Att göra både-och, både utveckla och bevara och värna ett gammalt kulturarv, är det allra bästa.

Jag är beredd att titta vidare på den fråga som Owe Hellberg har ställt nu om den konkreta satsningen som görs söder om Hudiksvall.

Regler för vapenexport

Anf. 101 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Jag vill också ställa en fråga till Ulrica Messing.

I dag har vi fått veta att det är osäkert om regeringen kommer att lägga fram något förslag om ändrade vapenexportregler före valet.

Varför väljer regeringen att inte lägga fram en proposition innan valet? Vad har regeringen för åsikt i en så viktig fråga som man inte vill att svenska folket ska få reda på?

Anf. 102 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Regeringens syn på vår vapenexport har inte ett dugg med valrörelsen att göra. Vår grundinställning kring den export av vapen som vi ska ha bygger på vår utrikespolitik, på vår syn på demokratiutveckling i de länder som berörs och på våra höga krav på mänskliga rättigheter. De gäller oavsett om det är valår eller inte.

Att vi nu inte har anmält någon proposition till riksdagen under våren har helt enkelt att göra med att jag inte är färdig med alla de förslag som ska ligga som underlag i en sådan proposition, utan jag vill arbeta vidare med det.

Prot. 2005/06:62
26 januari

Frågestund

Anf. 103 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! I december 2003 kom det ett tillkännagivande från riksdagen just med tanke på den utredning som nu ligger till grund för det som vi tror ska bli en proposition från regeringen. Det visar sig då att regeringens samarbetspartier, Vänstern och Miljöpartiet, inte går i takt med regeringen när det gäller just vapenexportreglerna.

Tycker inte Ulrica Messing att det vore sjyst mot svenska folket, inför en eventuell regeringskoalition efter valet 2006 – om nu Socialdemokraterna skulle vinna valet, vilket jag inte hoppas – att svenska folket får reda på hur regeringen tänker göra i den här frågan?

Anf. 104 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Utgångspunkten för den regering som jag har förmånen att vara med i är inte att driva politik på fyraårsperioder, utan vi regerar ständigt. Vi lämnar förslag till riksdagen på områden där vi har ett bra underlag, där vi vill höja ambitionerna eller där vi vill skärpa åtgärderna på olika sätt. Det gäller också för propositionen om vapenexportfrågor.

Jag kan försäkra alla ledamöter i denna kammare, men också eventuellt oroliga svenska medborgare, att den socialdemokratiska regeringen kommer, oavsett när vi lägger fram förslag om förändringar i en proposition om vapenexporten, att bygga grunderna på en både restriktiv och ansvarsfull politik runt vapenexportfrågorna, då precis som nu.

Anf. 105 TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Vi tackar regeringens ledamöter.

9 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 26 januari

2005/06:221 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Utegångsförbud för unga

2005/06:222 av *Mats Odell* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Lagföring av krigsförbrytare

2005/06:223 av *Tuve Skånberg* (kd) till statsrådet Morgan Johansson

Stödet till ”de glömda barnen”

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 januari

2005/06:868 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Studiestöd för gymnasiestudier utomlands

2005/06:869 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionshinder

2005/06:870 av *Lennart Fremling* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Fäbodvallar

2005/06:871 av *Ann-Kristine Johansson* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Gränshinder

2005/06:872 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Kommunanställdas pensioner

2005/06:873 av *Cecilia Wikström* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

SVT:s skyldigheter enligt sändningstillstånd

2005/06:874 av *Luciano Astudillo* (s) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Jobb för lärare med invandrarbakgrund

2005/06:875 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utbildnings- och
kulturminister Leif Pagrotsky

Södertörns högskola i Haninge

2005/06:876 av *Lars Ohly* (v) till försvarsminister Leni Björklund

Uppgifter om krigsförbrytelser

2005/06:877 av *Christer Nylander* (fp) till näringsminister Thomas
Östros

Klimat för entreprenörer

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 31 januari.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 25 januari

2005/06:824 av *Claes Västerteg* (c) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Torskens ursprung

2005/06:825 av *Sverker Thorén* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Regelverk och kontroll av fisket

den 26 januari

Prot. 2005/06:62
26 januari

2005/06:771 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
FN:s resolution 1325

2005/06:778 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Olika vård för män och kvinnor

2005/06:786 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Fackliga och demokratiska rättigheter i Iran

2005/06:791 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Äldres arbetsinsatser

2005/06:808 av *Håkan Larsson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Situationen i Uzbekistan

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 31 januari.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.29 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 2005/06:196 om svenskt agerande för att säkerställa att internationell rättssäkerhet respekteras av USA	1
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	1
Anf. 2 YVONNE RUWAIDA (mp).....	2
Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	3
Anf. 4 YVONNE RUWAIDA (mp).....	4
Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	5
Anf. 6 YVONNE RUWAIDA (mp).....	5
Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	6
3 § Svar på interpellation 2005/06:188 om parlamentsvalet i Tjetjenien.....	6
Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	6
Anf. 9 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	7
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	8
Anf. 11 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	8
Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	9
Anf. 13 LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	9
Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	10
4 § Svar på interpellation 2005/06:194 om global kunskapskonkurrens	10
Anf. 15 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	10
Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (fp)	12
Anf. 17 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	13
Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp)	14
Anf. 19 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	15
Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp)	16
Anf. 21 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	17
5 § Svar på interpellation 2005/06:201 om ombyggnad av E 18	18
Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	18
Anf. 23 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	18
Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c)	19
Anf. 25 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	20
Anf. 26 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	21
Anf. 27 RIGMOR STENMARK (c)	22
Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	23
Anf. 29 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	24
Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	24

6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	25
7 § Hänvisning av ärende till utskott.....	25
Ajournering.....	25
Återupptagna förhandlingar	25
8 § Frågestund.....	26
Anf. 31 TALMANNEN.....	26
<i>Finansiering av vallöften.....</i>	<i>26</i>
Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	26
Anf. 33 Finansminister PÄR NUDER (s).....	26
Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	26
Anf. 35 Finansminister PÄR NUDER (s).....	26
<i>Avkortade fängelsestraff.....</i>	<i>27</i>
Anf. 36 BEATRICE ASK (m).....	27
Anf. 37 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	27
Anf. 38 BEATRICE ASK (m).....	27
Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	28
Anf. 40 TALMANNEN.....	28
Anf. 41 BEATRICE ASK (m).....	28
<i>Kvaliteten på tågen i Norrbotten</i>	<i>28</i>
Anf. 42 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	28
Anf. 43 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	29
Anf. 44 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	29
Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	29
<i>KU:s granskning av regeringen.....</i>	<i>29</i>
Anf. 46 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	29
Anf. 47 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	29
Anf. 48 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	30
Anf. 49 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	30
<i>Säkerhetspolisens arbetssätt.....</i>	<i>30</i>
Anf. 50 JOHAN LINANDER (c).....	30
Anf. 51 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	30
Anf. 52 JOHAN LINANDER (c).....	31
Anf. 53 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	31
<i>Kollektivtrafiken i de nordligaste länen.....</i>	<i>31</i>
Anf. 54 SIV HOLMA (v)	31
Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	32
Anf. 56 SIV HOLMA (v)	32
Anf. 57 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	32
<i>Samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket.....</i>	<i>32</i>
Anf. 58 KENNETH LANTZ (kd)	32
Anf. 59 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	33
Anf. 60 KENNETH LANTZ (kd)	33
Anf. 61 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	33
<i>Kvotflyktingar.....</i>	<i>34</i>
Anf. 62 YILMAZ KERIMO (s)	34
Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	34
Anf. 64 YILMAZ KERIMO (s)	34

Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	34
<i>Trafficking vid VM i fotboll 2006</i>	35
Anf. 66 GUDRUN SCHYMAN (-)	35
Anf. 67 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35
Anf. 68 GUDRUN SCHYMAN (-)	35
Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	36
<i>Utbetalning av föräldrapenning</i>	36
Anf. 70 CARL-AXEL ROSLUND (m)	36
Anf. 71 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	36
Anf. 72 CARL-AXEL ROSLUND (m)	37
Anf. 73 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	37
<i>Stöd till olönsam flygtrafik</i>	37
Anf. 74 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	37
Anf. 75 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	37
Anf. 76 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	38
Anf. 77 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	38
<i>Flygskatt</i>	38
Anf. 78 SVEN BERGSTRÖM (c)	38
Anf. 79 Finansminister PÅR NUDER (s)	39
Anf. 80 SVEN BERGSTRÖM (c)	39
Anf. 81 Finansminister PÅR NUDER (s)	39
<i>Riksdagens rätt att stifsa lagar</i>	40
Anf. 82 BJÖRN VON DER ESCH (kd)	40
Anf. 83 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	40
Anf. 84 BJÖRN VON DER ESCH (kd)	40
Anf. 85 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	40
<i>Ungdomars uppväxtvillkor</i>	40
Anf. 86 MONICA GREEN (s)	40
Anf. 87 Finansminister PÅR NUDER (s)	41
Anf. 88 MONICA GREEN (s)	41
Anf. 89 Finansminister PÅR NUDER (s)	41
<i>Sprutbyte för narkomaner</i>	41
Anf. 90 CECILIA MAGNUSSON (m)	41
Anf. 91 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	42
Anf. 92 CECILIA MAGNUSSON (m)	42
Anf. 93 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	42
<i>Flyktningstatus</i>	42
Anf. 94 ANITA JÖNSSON (s)	42
Anf. 95 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	43
Anf. 96 ANITA JÖNSSON (s)	43
<i>Museijärnvägar</i>	43
Anf. 97 OWE HELLBERG (v)	43
Anf. 98 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	44
Anf. 99 OWE HELLBERG (v)	44
Anf. 100 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	44
<i>Regler för vapenexport</i>	44
Anf. 101 ROSITA RUNEGRUND (kd)	44
Anf. 102 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	44

Anf. 103 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	45	Prot. 2005/06:62
Anf. 104 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	45	26 januari
Anf. 105 TALMANNEN.....	45	
9 § Anmälan om interpellationer.....	45	
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	46	
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	46	
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.....	47	

